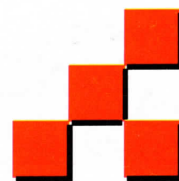




BOBOVAC



GODINA XIII.

LIST VAREŠKIH HRVATA

BROJ 156

VAREŠ

PROSINAC 2007.

Cijena 1 KM • 4 Kn

Za inozemstvo 1 €



Čestit Božić i sretna Nova godina!





Svjetski mediji u proteklih mjesec dana prilično su se raspisali o BiH i Kosovu, a njihovi analitičari nisu isključili čak ni mogućnost izbijanja novog rata na Balkanu. Među njima su i medijske gromade poput BBC-a, *Timesa*, *Guardiana*, *Le Figaroa*... Europu se upozorava da je ponovno pred velikim iskušenjem očuvanja mira. BiH tresu poskupljenja, najveća u posljednjih deset godina, a propali pregovori o statusu Kosova nekim analitičarima dovoljni su za zaključak da treba očekivati novi zveket oružja, barikade i zatvaranja državnih granica – u najmanju ruku nemire diljem Balkana, posvuda gdje žive Srbi čije nezadovoljstvo ali i aspiracije usporedno tinjaju. Nema sumnje da se i neke greške međunarodne zajednice iz nedavne povijesti ponavljaju, jer različita stajališta velikih sila o kosovskoj neovisnosti pogoduju raspirivanju krize. Situacija podsjeća na raspad bivše Jugoslavije i neshvatljivo je da se NATO predvođen SAD-om, Europska unija, te neformalni ruski blok na trećoj strani ne oslanjaju na tobože naučene balkanske lekcije s kraja prošlog stoljeća.

U BiH se, na području srpskog entiteta, još podgrijava negativno ozračje oko mjera Visokog predstavnika navodno uperenih protiv RS, očito kako bi se održao priključak s kosovskom krizom dok se ne vidi tamošnji rasplet odnosno hoće li se i ostvariti najavljeno proglašenje neovisnosti. Nastalu psihozu i porast cijene nafte na svjetskom tržištu, pa sve to u predblagdansko vrijeme, lukavo su iskoristili naši trgovci podižući cijene najvažnijih namirnica i do 50 posto. Na prijetnjama navodnog rata koji visi za vratom profitirat će i ubirači poreza jer proporcionalno poskupljenjima rastu i davanja za PDV. Vlasti koje se razmeću pričom o vlastitim mehanizmima kontrole i sprečavanja daljnjeg divljanja cijena dosad nisu pokazale ni ozbiljnost niti odlučnost u tome, a u prosincu koncentracija ionako popušta i jedino na što se misli jesu blagdanski domjenci te praznični vikendi uz obilje slobodnih dana. Na koncu, što bi i onemogućavali neočekivani priljev novca u svoje mahom probijene proračune.

Još jedna od vrućih tema u regiji svakako su nedavni parlamentarni izbori u Hrvatskoj. U vrijeme dok se naš list nalazio na tis-



Između dva broja

kanju, u Zagrebu je još trajalo natezanje oko toga tko će sastaviti parlamentarnu većinu: HDZ ili SDP. A kao što se i predviđalo, dijaspora je ostala vjerna **Sanaderovu** HDZ-u, što su pak čelnici dvaju HDZ-a u BiH ubilježili sebi u trijumf pa revno zahvaljivali biračima na potpori. Utoliko je žalosnije što se njihova samodopadnost javlja se u trenutku kad se **Čović** ponovno nalazi pred sudom i kad Centar civilnih inicijativa BiH (CCI) **Ljubića** proglašava najgorim ministrom u državi jer je Ministarstvo prometa i komunikacija, na čijem je on čelu, sa svega 11% ostvarenog plana rada a prekoračenim proračunom, najneučinkovitije u BiH! Međutim, sami Hrvati u BiH zbog svoga prava glasa našli su se na udaru hrvatske ljevice koja je kampanju gradila na produbljivanju predrasuda između Hrvata s dviju strana granice i antagonizmu prema dijaspori općenito. No, ovdje treba progovoriti i nekim drugim činjenicama pa vidjeti ima li se njima što prigovoriti. Naime, od 2003. pa do ove godine, za vri-

jeme Sanaderove vlade u prošlom sazivu, kroz godišnje natječaje za financiranje projekata Hrvata u BiH iz oblasti obrazovanja, kulture, znanosti i zdravstva, samo u Vareš se, primjerice, transparentno slilo dobrodošlih milijun kuna. Nije se čulo da se ovdášnji korisnici sredstava iz proračuna Vlade RH, koji nisu Hrvati, bune što i oni dobivaju šansu ravnopravno sudjelovati na natječaju i što primaju novac iz tamo neke "lijepje njihove", dakle iz džepa poreznih obveznika u Hrvatskoj. Nije se čulo niti da "naš" vrli kanton prosvjeduje zbog ubrizgavanja hrvatskog novca ovdje, a bilo bi lijepo da Zenica već jednom upozori službeni Zagreb i kaže: evo, mi ćemo se skrbiti za Hrvate na svom području, vi se toga kanite! A ni otuda, preko granice koja nas dijeli, također se nije čulo da se itko žalio onih ranih

devedesetih kad su hrvatski mladići iz BiH išli dragovoljno se boriti za hrvatsku slobodu i davali svoje živote. Tada smo bili "jedna krv"...

Na lokalnom planu u proteklih mjesec dana bilježimo jedan prvostupni kulturni događaj i onda jedan necivilizirani nasrtaj na kulturnu baštinu. Po dobru pamtimo promociju Ivankovićeve knjige "Tetoviranje identiteta", a loša je vijest o – makar i razotkrivenom – vandalizmu na Bobovcu. Više o obje teme možete pročitati na narednim stranicama. U ovom broju na preposljednjoj stranici iznimno donosimo blagdanske čestitke, a na omotu straga i malo prigodnoga dekora za božićne i novogodišnje vrijeme koje nam je pred vratima.

Što se tiče vareške neimaštine i potrošačke groznice uz blagdane, očigledno je, to neće ići jedno uz drugo jer smo i bez svoje volje lišeni rasipništva, za kojim se povode krajevi bogatiji i po broju katolika i po broju novčanica u džepu, a zavedeni trendovima sa Zapada. Vareš je već godinama tihi grad u kome se ispraćaj stare i doček nove godine komotno može obaviti u krevetu. No, prisjećanje na neopterećene dočke i neka ljepša vremena također je jedna od zanimljivih tema u ovom broju, iz koje izdajamo jasan zaključak: sve dok ga uopće ima, grad čine ljudi. Pošto imamo i podosta takvih koji će Božić i Novu godinu dočekivati u samoći, bez bračnog druga koji je Božju volju morao ispuniti prvi te bez djece i unučadi koji su se rasula po svijetu – pa i kad dođu uz blagdane čini se da još brže odu – trebalo bi nekoga zainteresirati za izgradnju staračkoga doma u Varešu. Sigurno bi se našlo dovoljno onih koji bi htjeli i mogli platiti za to.

U svakom slučaju, "Bobovac" ostaje uza sve vas. Izgurati smo do kraja, evo, već i trinaestu godinu redovitog izlaženja u nezavidnim okolnostima, te ljetos na lijep način i skupa sa svima Vama obilježili jubilarni 150. broj. Stoga, hvala Vam na vjernosti, dragi naši čitatelji, prijatelji i dobročinitelji: želimo Vam čestit Božić i sretnu Novu 2008. godinu!

B

"Bobovac" su financijski potpomogli **Vesna i Mladen Dugonjić** iz Melbournea (Australija) s 30 KM, **Mišo Pogarić** iz Zagreba (Hrvatska) s 30 KM, **Ivan Šimić** iz Vareša s 20 KM, te **Franjo Babić** sa Strice s 20 KM, na čemu im uredništvo toplo zahvaljuje.

Fotografija na naslovnici:
M. Marijanović

Iz župnih matica

VAREŠ Kršteni: Antonela Bogeljić (Ljudevita i Marije).

Umrli: Anto Grgić (1953.),
Nada Borković rođ. Grgić (1926.),
Milja Babić rođ. Spasojević (1923.),
Stjepan Krištić (1927.).

KVALITETA KOJA SE ČUJE!

TEL. 032/849-050
Mob. 063/333-600
OD 08 DO 16 SATI
HRVATSKI RADIO
95,3 i 101,1 MHz
FM stereo
BOBOVAC
VAREŠ
e-mail: radiobobovac@hotmail.com

POSJET FLENU

Izaslanstvo općine Vareš boravilo je sredinom listopada u partnerskoj komunici Flen u Švedskoj, gdje su aneksom na ugovor iz 2005. precizirane četiri oblasti buduće suradnje koje se odnose na razmjenu znanja i iskustava glede funkcioniranja lokalne administracije, na aktivnosti u oblasti gospodarstva, kulture, te turizma i obrazovanja. Izaslanstvo naše općine predvodio je općinski načelnik **Hamdo Fatić**, a uz njegove pomoćnike i predsjedatelja Općinskog vijeća **Zdravka Maroševića**, troje učesnika MSŠ "Nordbat 2" Vareš predvođeno profesoricom **Larom Brđanović** išlo je u uzvratni posjet flenskoj gimnaziji "Princ Wilhelm".

SKUPŠTINA UG "MAJKA TEREZIJA"

U prostorijama župnog ureda u Varešu 17. studenog 2007. godine održana je redovita godišnja skupština Udruge građana "Majka Tereziya" uz nazočnost 37 članova. Predsjednica Udruge **Gordana Lukić** podnijela je Izvješće o radu Udruge za razdoblje 15. rujna 2006. – 15. studenog 2007., koje je nakon rasprave jednoglasno usvojeno. Brojne su aktivnosti obilježile izvještajno razdoblje, a toliki obim aktivnosti, otvorenih vrata i pruženih ruku sugrađanima u stanju potrebe ne bi bio moguć bez brojnih dobročinitelja, kojih je na sreću iz godine u godinu sve više, što je još jedan dokaz kredibiliteta Udruge i transparentnosti u radu i trošenju novčanih sredstava. Akcent je stavljen i na obilježavanje 10. obljetnice utemeljenja Udruge u svibnju 2008., a članovi su se na skupštini dogovorili da tada bude organizirana prigodna svečanost s posebnim osvrtom na proteklih 10 godina rada. Trenutačno, članovi Udruge izrađuju i prodaju prigodne blagdanske čestitke te se pripremaju za blagdanski sajam u organizaciji Udruge "Izvorno vareško", a u tijeku je i realizacija projekta "Kućna njega", odobrenog od strane Vlade RH.

SJEDNICA OPĆINSKOG VIJEĆA

Na 29. sjednici Općinskog vijeća Vareš, održanoj 22. studenoga, raspravljalo se o 14 točaka dnevnog reda. Prva aktualnost, za koju su se vijećnici opravdano zakačili, proistekla je iz načelnikove informacije o problematici i važnijim zbivanjima između dvije sjednice. Naime, na Kantonalnom sudu u Zenici 8. studenoga održano je pripremno ročište po tužbi koju je Op-

ćina Vareš pokrenula protiv Vlade Zeničko-dobojskog kantona zbog neispunjenih obveza propisanih Zakonom o šumama. S ročišta je općinski načelnik **Hamdo Fatić** donio informaciju o tome da bi se Kanton sada htio nagoditi. Vijećnicima je izgledalo da načelnik blagonaklono gleda na mogućnost da Općini bude isplaćena samo glavica, a da se Kantonu oproste kamate, pa su zaključili da Vijeće treba zauzeti stajalište oko toga kako će se Općina dalje ponašati u tom procesu. Treba napomenuti da je riječ o tužbi koja se odnosi na prve dvije godine od kada se počeo gomilati kantonalni dug (2003. i 2004.). Budući da u trenutku rasprave nitko nije znao reći koliko iznose potraživanja od samih kamata – a neki su počeli nagađati da je taj iznos možda i veći od glavnice – zaključeno je da treba priskrbiti relevantne podatke o tim iznosima, kako bi se Vijeće konačno odredilo. Treba dodati i to da je Općina tužila Kanton za procijenjeni iznos od 400.000 KM, međutim pravi se iznos duga također tek treba utvrditi – sudskim uvidom u dokumentaciju Šumsko-privrednog društva odnosno u količine posječene i izveze drvene mase s vareškog područja.

Potom je na red došlo razmatranje Inicijative za pokretanje postupka opoziva općinskog načelnika, koju je pokrenuo Klub vijećnika SDA. Uoči same rasprave ostalim vijećnicima podijeljen je SDA-ov stranački dokument u kom se u tri točke obrazlaže zbog čega bi načelnik trebao biti opozvan. Opućilo ga se za financijski gubitak Općine od 4,95 milijuna KM te za ukidanje općinskih institucija i iseljavanje stanovništva. Na kraju pisma pozvalo se vijećnike na odgovorno ponašanje i na početak stvaranja bolje budućnosti upravo opozivom načelnika. No, ostale je vijećnike podjednako razljutilo i ovo što stoji na kraju pisma i ono što se načelniku stavlja na teret. Pismo su ocijenili neozbiljnim, a stavke u njemu licemjernim jer su i Fatićevi prethodnici na mjestu općinskog načelnika, koji su bili iz SDA, ništa manje zaslužni za stvaranje općinskog duga, a i sam izračun od gotovo 5 milijuna KM ocijenili su nekorektnim i nategnutim jer postoji nalaz inspekcije Porezne uprave, koju su u ožujku ove godine naručili upravo iz SDA no sada se ne žele koristiti njihovim podatkom. Prema tom nalazu, urađenom za period 1. siječnja 2001. – 16. travnja 2007., utvrđene su neizmirene obveze Općine po osnovi poreza i doprinosa na plaće u iznosu od 1.457.193,44 KM te su na to

EKSKLUZIVNO!

Uredništvo "Bobovca" došlo je u posjed dnevnika pok. **Fra Ilije Piplice**, koji namjerava i objaviti u skorije vrijeme. Fra Ilija Piplica je bio kapelanom u župi Vareš u vrijeme najtežih ratnih dana, a dnevnik se odnosi upravo na period od 23. listopada 1993. do 15. siječnja 1994. godine. Ne treba ni napominjati kako se radi o iznimno vrijednom – pedantno vođenom i nadasve neutralnom svjedočanstvu – koje razotkriva što se doista zbivalo u gradu i okolici uoči, u vrijeme i nakon pada Vareša. Važnost dokumenta ove vrste je tim veća što je on zasad jedini iz tog nedovoljno rasvijetljenog vremena obilježenog ubijanjem, pljačkom, progonima – i perfidnošću, kao krunom svega!

obračunate zatezne kamate koje su u tom trenutku dosegnule gotovo 555 tisuća KM. No, u međuvremenu je načelnik uplatio 100 tisuća KM za doprinose iz predmetnog perioda, a, što se tiče zateznih kamata, sad je zgodna prilika za pregovore s Kantom koji se nalazi u istovjetnoj situaciji prema Općini Vareš. Po pitanju odgovornog ponašanja i gašenja, tj. odlaska pojedinih institucija i ustanova iz Vareša, ostali su vijećnici spremno vratili lopticu SDA-u napominjući da upravo ta stranka preko svojih kadrova šuruje s Kantom i jedina ima utjecaj na kreiranje tamošnje politike prema Varešu. Naposljetku se ispostavilo da vijećnici SDA nisu bogzna kako branili svoju inicijativu i sve se pretvorilo u grubu šalu, što su potvrdilo sa svega tri glasa za opoziv načelnika.

Vraćajući se ozbiljnim temama, Vijeće je, uz konstruktivne diskusije, usvojilo Nacrt Proračuna Općine Vareš za 2008. godinu i donijelo dvije suglasnosti: jednu za dodatak na Ugovor o partnerskoj suradnji Općine Vareš sa švedskom komunom Flen (zbog čega su predstavnici Općine nedavno putovali u Flen), a drugu na Ugovor između Općine Vareš i Fondacije "Mozak". Ovdje se radi o projektu pod nazivom "Tragovima bosanskog kraljevstva" i Vareš je jedan od nekoliko gradova koji je njime obuhvaćen, ali na način da Fondacija uloži 50.000 KM, a Općina sudjeluje s 15.000 KM. Sredstva bi trebala biti utrošena u idućoj godini i to najvećim dijelom na popločavanje staze do staroga grada Bobovca, a zatim na izradu vareškog suvenira, te otvaranje turističkog ureda u gradu i postavljanje jedinstvenih putokaza za sve kulturno-povijesne lokalitete na području općine.

Kroz raspravu o aktivnostima na razvoju poljoprivredne proizvodnje u 2007. godini na području općine Vareš, postalo je bjelodano da Općina ni taj segment ne drži pod kontrolom iako bi nadležna

služba morala nadzirati i imati upliva u rad ljudi koji predstavljaju mjesne zajednice. Naime, od nekoliko vijećnika sa sela čule su se primjedbe da čelni ljudi u mjesnim zajednicama poticaje poljoprivrednoj proizvodnji, u vidu podjele poljoprivrednih alata i strojeva ili stoke i sadnica, koriste prvenstveno za sebe i svoje najbliže. Ključno je napomenuti da se radi o poticajima koje, s vremena na vrijeme, dijele razne međunarodne organizacije, što je zamišljeno isključivo kao pomoć povratnicima, međutim...

POTRES U VAREŠU

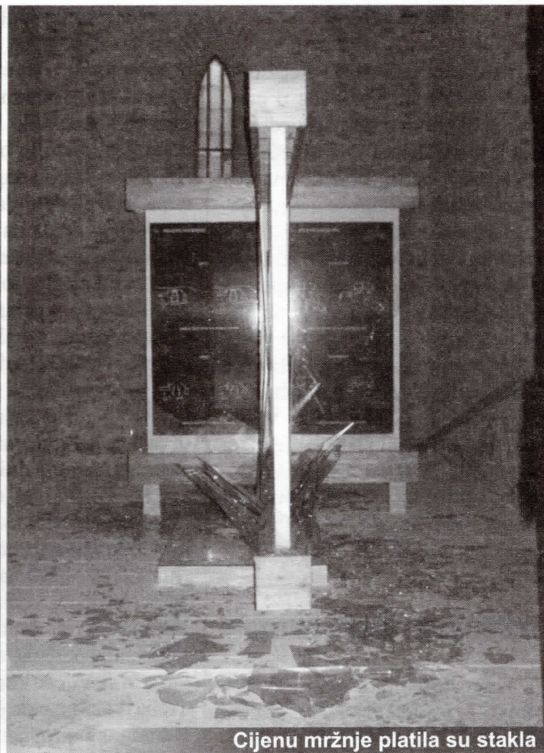
Dana 24. studenog 2007. u ranim jutarnjim satima Bosnu i Hercegovinu potresao je zemljotres srednje jačine. Prema podacima Centra za seizmologiju Federalnog hidrometeorološkog zavoda u Sarajevu, zemljotres jačine četiri stupnja Richtera ljestvice, na dubini od dva kilometra ispod površine zemlje, pogodio je u 4 sata i 36 minuta područje srednje Bosne, na udaljenosti 32 kilometra sjeverno od Sarajeva, s epicentrom na području Vareša. Intenzitet u epicentru bio je 5 stupnjeva po Merkelliju, a potresi ove jačine mogu izazvati manju materijalnu štetu u području epicentra. No, osim što su se blago uznemirili oni koje je taj kratki potres probudio, nisu prijavljene nikakve štete.

IZBORI ZA HRVATSKI SABOR

U dane 24. i 25. studenoga u Varešu su prvi put bila otvorena dva biračka mjesta za one koji su po Izbornom zakonu Republike Hrvatske, u okviru 11. izborne jedinice (za dijasporu), željeli iskoristiti pravo glasa na izborima za Hrvatski sabor. Oba su birališta bila otvorena u Hrvatskom domu *Soca*, od 7 do 19 sati. Glasovanju je pristupilo 415 birača, a najveći broj njihovih glasova pripao je Hrvatskoj demokratskoj zajednici (353).



Marijanović, Jurišić, Obhodaš i Kebo



Cijenu mržnje platila su stakla

Dana 2. prosinca 2007. otkriveno je da su na bobovačkome mauzoleju odvaljena vrata i da je unutra počinjen vandalizam. Četvero mladih Sarajlija boravili su toga dana u posjetu Kraljevoj Sutjesci te produžili i do Bobovca gdje su zatekli taj kaos i o svemu izvjestili sutješki samostan i varešku policijsku postaju. Odmah je izvršen policijski očevid. Obijanje vrata, izrađenih od hrastovine a zaključanih starinskom bravom i tzv. kalauzom, izvršeno je pomoću pajsera kojim su zatim unutra polupana sva stakla na izložbenoj tribini i načinjena oštećenja na panoima s tlocrtima staroga grada.

Dan kasnije mauzolej su obišli predstavnici Zavoda za zaštitu kulturno-povijesnog i prirodnog naslijeđa Federacije BiH, zajedno s predstavnicima nevladine udruge "Kraljevski grad Bobovac" Vareš. Udruga je, naime, proteklih godina implementirala nekoliko projekata unutar mauzoleja, uz neophodne suglasnosti iz Zavoda, no taj rad ovime je u značajnoj mjeri poništen, a šteta je procijenjena na gotovo 2.000 KM. Za napomenuti je da se na mjestima nekadašnjih četiriju grobnica u mauzoleju također nalaze ploče od stakla, ali kaljenoga koje je tvrde i otpornije, i srećom su barem one ostale pošteđene.

Od početka su postojale dvije vrste nagadanja o mogućim počiniteljima. Po nekima, posrijedi je mogao biti bijes tragača za sekundarnim sirovinama, koji unutra nisu našli ničega nalik bakru, mesingu i sl., pa se iskalili na ni krivom ni dužnom staklu. Drugi su vjerovali da je to potpis onih koji grobnu kapelu još otprije skrnave (čak se i stoku nekoć ugonilo unutra!) naprosto jer sličići crkvi, kojoj po njima nikako nije mjesto tu gdje jest, a i sada se iz godine u godinu javljaju određeni ekscesi upravo u vrijeme održavanja mise za domovinu na Bobovcu.

Dva dana poslije policija je prekinula sve špekulacije na naj-bolji način – otkrivši počinitelje. Riječ je o I. Z. (16) i N. N. (16), a obojica su iz sela Mijakovići nedaleko Bobovca. U svojstvu osumnjičenih osoba 4. prosinca 2007. pri-

Demolirana grobna kapela

vedeni su policijsku postaju Vareš, gdje je u nazočnosti djelatnika Centra za socijalni rad Vareš obavljen razgovor s njima. Provalu u grobnu kapelu izvršili su sa ciljem stjecanja imovinske koristi i protiv njih će biti podnesen izvještaj Kantonalnom tužiteljstvu u Zenici, priopćio je Odsjek za odnose s javnošću MUP-a Zeničko-dobojskog kantona.

Dan treći, nakon provala. Dopredsjednik Federacije BiH **Mirsad Kebo**, u pratnji federalnog ministra prostornog uređenja i okoliša **Salke Obhodaša** i zamjenika gradonačelnice Sarajeva **Josipa Jurišića**, posjetio je kraljevski grad Bobovac. Izrazio je ogorčenje zbog vandalskog čina i pohvalio brzu akciju vareške policije na rasvjetljavanju ovog slučaja, što je, po njegovim riječima, bilo veoma bitno zbog značaja ovog kulturno-povijesnog spomenika koji svjedoči o tisućljetnoj povijesti Bosne. Naglasio je da je Bobovac blago svih naroda i građana naše zemlje.

U nazočnosti novinara iz vodećih medijskih kuća u BiH, načelnika općine Vareš **Hamde Fatića**, načelnika Policijske postaje Vareš **Mehe Bajrića**, kojemu je javno čestitano, i predsjednika udruge "Kraljevski grad Bobovac" **Mladenka Marijanovića**, dopredsjednik Federacije BiH obznanio je da će iz vlastitog proračuna udruzi uplatiti sredstva za sanaciju onoga što je uništeno. Dopredsjednik Kebo naposljetku je istaknuo da Bobovac treba naći svoje mjesto u projektima federalne Vlade, posebice u projektima izgradnje putne infrastrukture, te dodao da bi moralo biti više ulaganja i u razvoj same općine Vareš.

Ministar Obhodaš založio se da, unatoč tome što će popravak platiti dopredsjednik Federacije, roditelji maloljetnika na kraju plate odštetu u punom iznosu, kako bi i bilo tko drugi s eventualnim idejama devastiranja Bobovca iz ovoga izvukao jasnu pouku.

Predsjednik udruge Marijanović zahvalio je visokom izaslanstvu na iskazanoj potpori i na snažnoj poruci odaslanjoj samim dolaskom na Bobovac. U svojoj izjavi za medije uputio je apel da se Bobovcu kao nacionalnom spomeniku osigura institucija čuvara, te izvijestio da je u tu svrhu već uputio pismene dopise na relevantne adrese. Problem je, naravno, financiranje.

Poslije svega, nameće se ironičan zaključak da su prijestupnici Bobovcu zapravo načinili uslugu. Ovaj je zapostavljeni kulturno-povijesni dragulj najednput postao predmet interesiranja, a i udruzi koja na skroman način radi na njegovu obnavljanju priskrbilo se medijsku pozornost i obećanja o potpori. I mediji su to primili kao zgodnu temu za eksploatiranje. Međutim, vareška je javnost neskla povjerovati u motive počinitelja koji su službeno priopćeni na kraju istrage. Iznenađni dolazak na Bobovac trojice visokih dužnosnika, koji su listom iz SDA, također pobuđuje određena razmišljanja. Bez obzira na ovakav epilog Bobovcu sve ovo ipak nije trebalo. Novostvorena klima, koja poslije ovog slučaja ostaje obavijati njegove zidine, iznova ukazuje na to da je Bobovac potrebno konstantno štiti, ne samo od fizičkih nasilnika, nego i od manipulacija svih vrsta.

R. R.

B

• Gosp. Kamenjaš, zimska sezona je počela, prvi val padavina sa značajnijom količinom snijega već je za nama i već su se javile uobičajene pritužbe oko održavanja cesta. Naprosto je neshvatljivo zašto rukovatelji tom mehanizacijom ne čiste dovoljno široko – negdje to diktira širina prometnice ali nije posvuda baš tako usko – a spomenimo i podatak da je čak i parkiralište pred zgradom Općine danima stajalo neočišćeno! Na čiju adresu građani mogu uputiti primjedbe ove vrste?

– Po pitanju održavanja cesta na području općine Vareš, moram da istaknem nekoliko činjenica. Regionalne ceste, i to Breza–Vareš (do benzinske pumpe "Energopetrol") održava firma "Ame" Breza, a dionicu Energopetrol–Ljepovići–Šimin Potok–Vijaka održava firma "Gradnja" Tešanj, dok put Janjušića kuća–Pogar–Luke–Ratanj održava firma "Mušibegović" Visoko.

U sklopu regionalne ceste su i pripadajući trotoari od Prnjavora do Ljepovića sa svim prilaznim putevima i raskrsnicama, tako da su firme koje vrše održavanje regionalne ceste dužne očistiti i navedene pripadajuće dijelove.

Moram da istaknem i činjenicu da su spomenute firme dale izuzetno nisku cijenu za održavanje regionalnih cesta i ta se cijena kreće oko 1.700 KM po kilometru za sezonu, a cijena održavanja za prethodnu i prošlu godinu iznosila je oko 2.150 KM po kilometru, kada se cijena nafte kretala od 1,45 pa do 1,75 KM, a znamo da je danas cijena nafte 2,09 KM.

Neću da prejudiciram i dajem procjene oko toga kakvo će biti održavanje regionalnih cesta na području općine Vareš, ali ne bih želio da zbog ovako niske cijene to bude nauštrb kvaliteta i na štetu korisnika, u ovom slučaju stanovnika općine Vareš. Nemamo pravo da nadziremo bilo čiji rad, ali ukoliko se ne budu mogle kvalitetno obavljati sve komunalne funkcije u gradu, čiji bi uzrok bila putna komunikacija, sigurno ćemo bez ustezanja o tome upoznati sve relevantne institucije koje su zadužene za oblast putne infrastrukture.

• Koje su prometnice pripale u održavanje JKP-u i jesu li vaši radnici zaduženi za trotoare i stubište u gradu? Može li se, recimo, za kritičnih jutara, kada se zna da je poledica posvuda, iz-

ZAFER KAMENJAŠ, direktor JKP-a Vareš



Zafar Kamenjaš

Sječa šume ugrožava izvorišta

Razgovarao M. Marijanović

vršiti posipanje prije polaska radnika na posao i djece u školu?

– Javno komunalno preduzeće d.o.o. Vareš zaduženo je za lokalne puteve i gradske ulice, i tu nema ugovornog odnosa između Općine i JKP-a, nego se posao obavlja po pozivu, tj. usmenim nalogom iz Općine Vareš. Sve ostale aktivnosti kao što su čišćenje trotoara, stepeništa, parking prostora i sl. nisu ugovorene, ili JKP nema obavezu čišćenja tih površina. Nije isključeno da se postigne dogovor s Općinom i počne sa čišćenjem tih površina, ali to do danas nije učinjeno.

• Na posljednjoj sjednici Općinskog vijeća iznijeli ste cijeli niz zabrinjavajućih podataka o sječi šume u području vodocrpilišta posvuda u okolici Vareša. Kako se vaše poduzeće, koje je odgovorno za opskrbu pa time i za ispravnost vode za piće u gradu,

nosi s poduzećima koja tako bezočno vrše eksploataciju?

– Javnosti je malo poznato kakvih sve problema imamo u vodosnabdijevanju i oko zaštite izvorišta "Očevija" zbog, po nama, nekontrolisane sječe šume u zaštitnim zonama izvorišta, a često i na samim izvorištima i ponorima u Zvijezdi te iznad Očevije. Sjećom šume u zaštitnim zonama izvorišta, a pogotovo izvlačenjem trupaca traktorima prouzrokuje se erozija zemljišta i uništavanje šumske flore, usljed čega dolazi do mućenja izvorišta, smanjenja kapaciteta izvorišta i sl. Zabrinjavajući su podaci izmjereni u avgustu kada je u sušnom periodu ukupna izdašnost svih izvorišta u Varešu bila oko 37 litara u sekundi (Očevija, Jarčića, Šaški, Perun, Trifkovića potok). Ukoliko se nastavi sa ovakvim intenzitetom uništavanja šuma, u narednom periodu ne dužem od deset godina doći će

do drastične nestašice pitke vode, te izvorišta vode na području općine Vareš neće više postojati, a i danas ih ima vrlo malo i slabo su izdašna, ako promatramo područje općine u cjelini a ne samo gradsko područje.

• Kako saznajemo, Vi imate prijedlog i idejno rješenje za izgradnju natkrivene i konačno suvremenije gradske tržnice. Koliko je novca potrebno za njezinu izgradnju, tko bi ga osigurao i kad bi Vareš napokon mogao dobiti taj neophodni objekt?

– Vezano za probleme gradske pijace, moram da kažem, iako je ona data na upravljanje komunalnom preduzeću – mi ne upravljamo pijacom. Pijaca je najvećim dijelom uzurpirana tako da je radnici komunalnog preduzeća više ni očistiti ne mogu, a da nisu povrijedili nečiji poslovni interes. Na žalost, kod nas se to brani činjenicama da će se sve urediti jednim kvalitetnim urbanističkim i prostornim planom općine, i onda dobijemo onako neplanski izgrađene objekte kakvi su na našoj pijaci, a čini mi se da su trajnog karaktera. Dovoljno je da sa naše glavne gradske ulice pogledamo "fasade" tih novoizgrađenih objekata i svakom prolazniku slika postaje puno jasnija.

JKP Vareš je već nekoliko puta tražilo da se konačno odobri izrada idejnog projekta jedne savremene, natkrivene gradske pijace sa objektima za sve prateće sadržaje i mislimo da se to može idealno riješiti kao i u mnogim drugim mjestima, ali do sada nismo naišli na razumijevanje od strane Općine Vareš. Po našim procjenama, za izgradnju natkrivenog dijela pijačnog prostora i pratećih objekata neophodna su finansijska sredstva od oko 300.000 KM, sredstva bi obezbijedila Općina i JKP d.o.o. Vareš putem kreditnih zaduženja na period od deset godina, a otplata kredita bi se vršila iz sredstava koja se prikupljaju pružanjem pijačne usluge i davanjem u zakup pijačnih prostora.

Ukoliko se Općina Vareš odluči da riješi problem pijace, izrada idejnog rješenja, izrada projekta i sama izgradnja sa zatvaranjem finansijske konstrukcije ne bi trebalo da traje duže od tri godine i da se objekat pusti u funkciju.

Na kraju želim da kažem da uz malo dobre volje svih nas koji živimo na području općine Vareš možemo život učiniti ljepšim, sadržajnijim i bogatijim, a svim građanima općine Vareš i, naravno, korisnicima komunalnih usluga, želim sretno i uspješno nastupajuće praznike.



Fra Vitomir Slugić

Fra Vitomir Slugić

ČOVJEK INTELEKTUALNE MELANKOLIJE

Piše **Željko Ivanković**

Ovih se dana navršava godina od smrti, a sljedećeg mjeseca i 80 godina od rođenja **fra Vitomira Slugića**, jednoga od uglednijih franjevacu što ih je dao Vareš u posljednjem stoljeću. Pojam melankolik, koji ovdje stavljamo uz ime fra Vitomira Slugića, znači metaforu za njegovu neobičnu intelektualnu pojavu. A cijela je fra Vitomirova pojava bila dominantno intelektualna, i to na neki pjesnički način kojemu je tako svojstven zanos. Takvoga sam ga znao, a o takvome fra Vitomiru svjedoči i **fra Tomislav Pervan**. Takav je fra Vitomir i mogao govoriti o Bosni kao o "geometrijskom liku oblaka", ili "herezi incijative" kao hrabrosti da se iskoračuje u novo. Mogao je i pretjerivati u nužnosti ili pavlovskoj žestini (Pervan). Takvoga fra Vitomira "upamtila" je i knjiga anegdota o bosanskim fratrima. U jednoj od anegdota sjedi **fra Miroslav Kasapović** kod fra Vitomira, a ovaj se ushodač po sobi. Fra Miroslav ga upita "Šta ti je, čovče Božji?", a fra Vitomir od-

govara "Valja obaviti posao.". "Koji posao?" – pita ga fra Miroslav, a fra Vitomir odgovara "Valja umrijeti.". Ova sekvenca jest anegdotalno humoristična, ali ona na najbolji način, pa makar i u fragmentu, odlikava lik, karakter, temperament fra Vitomira Slugića. Ovo "valja umrijeti" znači intelektualnu melankoliju!

Fra Vitomir Slugić rođen je 19. siječnja 1928. u Stojkovićima, u Varešu, a kršten je kao **Anto Alojzije**. U Varešu je završio osnovnu školu, a onda odlazi u Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visoko gdje se upisuje školske 1939./40. godine. U novicijatu je trebao ući u školskoj godini 1945./46., ali tada je, prije novicijata, kao i većina mladića njegove generacije, doživio i preživio tzv. križni put do Bleiburga i natrag. Kad je ušao u novicijat, u samostan, uzeo je ime fra Vitomir. Teologiju je završio 1951., postdiplomski studij u Ljubljani. Magistrirao je iz teologije, a doktorirao iz ekumenske teologije (Znaci Crkve i njihova primjena na istočne odijeljene kršćane, 1956.). Filozofiju je studirao u Innsbrucku, ali je obolio od tuberkuloze i vratio se kući: liječiti i predavati filozofske discipline na Bogosloviji. Uz neobičan glazbeni dar (čak i dirigira!), nalazimo da je imao i sportskog dara (igra odbojku!). Aktivna je u pastoralno-socijalnom radu među našim radnicima u Njemačkoj, voditelj je gradnje zgrade teologije u Nedžarićima šezdesetih godina (i ona je, svakako, njegovo životno djelo!), obnašao je i neke druge funkcije (gvardijan, definitor) u Provinciji. Bio je profesor i predavač na Teologiji od 1958. do rata 1992. godine. Umro je u Sarajevu 8. prosinca 2006. godine

Već se u gimnaziji (1942.) počeo baviti pisanjem, a spisateljski je djelatna sve do posljednjih godina života (2006. uvodnik za *Kalendar svetog Ante* za 2007.), praktično cijelih 65 godina, uglavnom u unutarprovincijskoj periodici: *Dobri Pastir*, *Kalendar sv. Ante*, *Nova et vetera*, *Bosni Srebrenoj*, *Bosni franciscani*, *Jukiću*, *Svjetlu riječi*, *Biltenu franjevačke teologije*, u zbornicima o uglednim franjevcima (**Josipu Markušiću**, **Rufinu Šiliću**), u crkvenoj periodici izvan BiH. Najčešći njegovi tiskani tekstovi su nekrolozi, prikazi

knjiga ili važnih susreta i događaja. Oni "stručni", filozofijski radovi (*Opća metafizika*, *Kozmologija*, *Teorija spoznaje*, *Filozofska teologija*, *Uvod u filozofiju*, *Logika*) i predavanja za studente ostali su u skriptama, ali i jedan (veoma mali) dio njih, kao i tekstova na vjerske teme, je publicirao (npr. *Crkva i crkve*, 1987.). Onaj u skriptama i tipkan na nekadašnjim pisaćim strojevima, poharan okupacijom, pljačkom i uništenjem Bogoslovije u posljednjem ratu, vjerojatno je znatno i uništen, premda ih je **fra Miroslav Vrgoč** našao i unio u bibliografiju fra Vitomirovih radova. Ovo je razlog više da požalimo što je iza jedne po svemu tako neobične i snažne intelektualne pojave ostalo tako malo i napisanog i još manje tiskanoga. Ovo se posebno odnosi na tzv. monografske radove, tj. knjige. Naučili smo, naime, da se trag o čovjeku ponajbolje čuva pisanom ostavštinom, ponajprije knjigama. Fra Vitomir, radoznali i svestrani intelektualac, kao da za taj dio svoga bića nije previše mario. A iz usmene komunikacije s njim često smo imali prigodu vidjeti kako zna i ima što reći, jer je imao dar prodora u samu srž, nevjerojatno hitru misao i točnu, svjež, neumoljivo preciznu, a pritom i pjesnički "održivu" metaforu. Njegove slike, govorne slike i parabe dobacivale su mnogo dalje od jednokratnosti njihove uporabe. Pišući u povodu njegove smrti napisao sam da je fra Vitomir bio čovjek dviju naglašenih ekstremnih značajki: neumoljive racionalne strogoće i snažne emocionalne, gotovo patetične metaforike.

Oni koji su ga izbliza gledali svjedoče u superlativima o njegovu franjevaštvu, svećeništvu, čovjeku Crkve (reći će: Pisma, liturgije, predaje, katolicizma i katoliciteta), čovjeku zanosa, geste i rječitosti u svjedočenju. Nešto od toga i većina nas doživljavala je uz fra Vitomira i može o tome svjedočiti. **B**

KOMEMORACIJA NA BISTRIKU

U galeriji samostana sv. Ante na Bistriku, Sarajevu, 8. prosinca 2007. tražilo se mjesto više prigodom obilježavanja prve obljetnice smrti **fra Vitomira Slugića**. Na dostojanstvenoj komemorativno-kulturnoj priredbi u organizaciji bistričkog gvardijana **fra Marijana Karaule**, o liku pok. fra Vitomira Slugića kao svećenika i profesora govorili su **prof. dr. fra Mile Babić** i **Željko Ivanković**, a glumac **Slaven Vidak** interpretirao je tekst Vitomira Slugića "Najbolje je šutjeti". Glazbenim su tonovima komemoraciju obogatili: **Željko Sertić**, **Rafo Dužnović**, **Rajmund Likić**, **Jana Šoljak** – sve sami Varešani, odakle je i pok. fra Vitomir rodom bio.

M. M.



Karaula, Ivanković i Babić



Ljubav u ljudskom tijelu

Piše fra Ivica Vidak

Božić nije najstariji kršćanski blagdan. Na Istoku se Kristovo rođenje povezivalo s Bogojavljenjem. Božić je kao Kristov rođendan nastao na Zapadu i to kao ustuk poganskim slavljima Nepobjedivoga Sunca. To je pak slavlje bilo povezano sa zimskim suncostajem, kada se, posred zime, kad su dani mračni i hladni, najednom počinje probijati Mlado Sunce. Starom poganskom blagdanu daje se nov, kršćanski sadržaj: Krist rođeni, to je Mlado Sunce, njegov se rođendan pomalja kao novo vrijeme. Tu se slavljenje životvorne snage, Sunca, dodirnulo s onim što je prapočetak u svemu kršćanskom vjerovanju – s rođenjem Isusa Krista, Boga koji je postao čovjekom.

Mnogi religiozni ljudi, kada razmišljaju o Bogu, dobro razumiju njegovu veličinu, ali nije im uvijek budna svijest o tome tko je taj Bog u svome prvom pojavljivanju, kada ulazi među ljude. On se rodio u posve određenome mjestu, u određenom trenutku ljudske povijesti. Njegovim je rođenjem počeo jedan život, postao je sasvim konkretan čovjek. I sve to počinje od jedne trudne žene, snagom Duha Svetoga zahvaćene. Iz mraka nepostojanja počeo je kao "začeti", iz ljudske klice razvio se u puno ostvarenje svoje čovječnosti. Tek vjera ga je prepoznala kao Boga i Spasitelja. To, dakle, utjelovljenje Boga, to *učovječenje* – to je sama srž kršćanskoga Božića.

Svakom čovjeku je jasno koliko je naš ljudski život težak i tjeskoban, koliko je tajnovit i teško razumljiv. Svaki je čovjek svojim rođenjem upisan u svoje vrijeme i u ljudsku povijest. I Novorođeni se rađa u vrijeme popisa ljudi toga vremena, upisuje se u sudbinu jedne obitelji i naroda koja je neizvjesna i koju mnogo toga tišti. Događaj njegova rođenja je iskorak u nešto što se ne može ljudskim riječima izreći, to je iskorak u nešto posve drugačije, u nešto što se samo naslućuje. A to što se tek sluti, to je ono zadnje, konačno i odlučujuće.

Prorok Izaija kaže: "Narod koji je u tmini hodio, svjetlost vidje veliku!". U biblijskim tekstovima božićnoga vremena stalno se spominje riječ svjetlost. Svi su kršćanski blagdani obilježeni znakom svjetlosti. Svima je nama znano, iskustvo nam kazuje da živimo u mraku, da rastemo u neizvjesnostima.



Živjeti u svijetu ljudi, biti zapisan među ljude ovoga svijeta, znači ući u povijesni mrak, biti stavljen u nesigurnost i teškoće koje traju koliko i naš život.

Uostalom, svjedoci smo i ljudskih grijeha, a to znači da smo svjedoci svojih ljudskih granica, svojih promašaja, svojih nedosljednosti i svega onoga što nam naš ljudski život čini neizvjesnim. U te naše ljudske jade, u te naše ljudske nade, u te naše teškoće i nesigurnosti probilo je jedno svjetlo. I tu svjetlost mi prepoznajemo u ovom tek rođenom Djetetu. S njime i u njemu u svijet ljudi sišla je svjetlost velika. U svemu onome što je On izgovorio, u svemu onome što je On za nas ljude učinio, dogodilo se da je slomljen jedan veliki jaram. On se nekamo naprijed probio. On je probio grijeh (ono što čovjeka stalno porobljava), on je odagnao

strah; bio je jači od laži i zla, od izdaje i bijega. On je pred Bogom zaživio puni život sa čovjekom i za čovjeka. I tako se Bog u njemu izrekao kao "Bog-za-nas", kao Emanuel – "S-nama-Bog". U njemu doznajemo tko je to i kakav je Bog, što Bog za nas ljude čini i kuda se to čovjek treba i može probiti. To je ta svjetlost o kojoj govore Sveta pisma, a to znači: ima izlaza, čovjekov život ima smisla. S Bogom je moguć bolji čovjek i bolji svijet.

Bog je svoju ljubav prema ljudima očitovao u ovom Djetetu. Nema tako velikoga zla koje čovjek može počinuti i u kom se čovjek može naći koje bi bilo veće od Božjeg dobre prema čovjeku. Nema tako velikoga grijeha koji bi bio veći od Božjeg praštanja i smilovanja. Bog nama ljudima daje snagu da prevladamo svoje slabosti,

svoje ljudske nemoći.

Sveti Pavao piše: "Očitovala se milost Božja, spasiteljica svih ljudi, da nas odgaja da se odrečemo bezbožnosti i svjetovnih požuda te živimo umjereno, pravedno i pobožno u ovom svijetu kao ljudi koji iščekuju blaženo ispunjenje nade, naime, pojavu sjaja velikoga Boga, našega Spasitelja, Isusa Krista".

Događaj rođenja Boga u ljudskom tijelu poziva sve ljude da se odreknu bezbožnosti, takvoga načina života kao da Boga i nema; da se odreknu svjetovnih požuda (pohlepe, sebičnosti, nepravde...) te da umjereno, pravedno i pobožno žive u ovom današnjem svijetu. Ljudi koji za sebe tvrde da vjeruju u Boga to mogu i trebaju, uz Božju potporu, i ostvariti. U svijet današnjih ljudi unositi mir i iskrenu radost – poziva nas Bog koji se radi nas ljudi porodio u ljudskom tijelu. **B**

Božićna poruka župljanima

"Ne bojte se, jer vam donosim radosnu vijest o velikom veselju za sav narod: danas vam se u Davidovu gradu rodio Spasitelj – Krist, Gospodin. I neka vam ovo služi kao znak: naći ćete Djetesce povijeno u pelenice gdje leži u jaslama". /Luka, 2, 10-13/

Događaj rođenja ovoga Djeteta neka vam dadne snagu da činite samo dobro, da budete veći od svakoga zla, da budete uza svakog čovjeka i da ulažete u ljude i njihove živote.

Svim župljanima župe Vareš želimo čestit i radostan Božić, a u novoj 2008. godini želimo vam dobro zdravlje i sretno srce!

Vaši svećenici: fra Berislav, fra Željko i fra Ivica



Jasna i Davorka

VAREŠANKE NA IZLOŽBI U BKC-u

U sarajevskom Bosanskom kulturnom centru svake se subote održava prodajna izložba rukotvorina, umjetničkih radova, ručnih radova, suvenira, izradaka kućne radinosti itd., koja sve više nailazi na zanimanje posjetitelja, ljubitelja umjetničkih radova, proizvođača primijenjene umjetnosti i rukotvorina. Pravo vrijeme za takvo što su zimski predblagdanski dani. A na jednoj od tih izložbi sreli smo i dvije Varešanke: Davorku Terzić i Jasnu Lukić.

R. R. **B**



Oduvijek je Božić u našim krajevima nezamisliv bez okićenih stabala koja krase ne samo naše domove, nego i naše bogomolje. A zašto je to tako, postat će nam jasnije ukoliko se upoznamo sa **simboličkim značenjem** koje je stablo od davnina zadobivalo u različitim mitologijama, religijama, umjetnostima i narodnim običajima. Baš tome posvećujemo ovaj tekst, dakako, svjesni da je riječ o gotovo neiscrpoj temi, međutim, sa željom da naučimo nešto od životne mudrosti stabala (najvećih i najstarijih zemaljskih živih bića): predanju, darivanju, bivanju darom, prihvaćanju i otvaranju granica, te na koncu zajedništvu i povezanosti među stvorenjima i njihovoj sličnosti.

Stabla, *ukorijenjena u zemlju i upravljena u nebo*, oduvijek su u ljudima pobuđivala divljenje, podučavajući ljude o *neraskidivoj povezanosti zemaljskog i nebeskog* (prolaznog i vječnog). Ljudi su opazili da gotovo sva stabla žive dulje od čovjeka. Za neka od njih se, iz generacije u generaciju, pripovijedalo da postoje od pamti-vijeka. Otuda su stabla za ljude različitih kultura postala **simbolom besmrtnosti**, točnije listopadna stabla simbolom vječne izmjene smrti i ponovnog rođenja (vječnosti), a zimzelena simbolom besmrtnosti.

U mnogim su civilizacijama ljudi vjerovali da duhovi pokojnika žive upravo u starim stablima. Takva su stabla, stoga, smatrana svetim, a pred njima su se prinosile molitve i žrtve. Njihova sjeća bila je strogo zabranjena, a u iznimnim slučajevima odobrena tek nakon održavanja posebnih obreda. Kao mjesto stanovanja duhova pokojnika, stabla su u očima ljudi postala **simbol pamćenja i znanja**, odnosno čuvari pamćenja i zbir mudrosti jednog naroda ili obitelji.

Znakovito je da se u mitovima i bajkama svih naroda stabla uglavnom pojavljuju kao *prijatelji ljudi*. Dobar se čovjek tako često uspoređuje sa stablom (Ps 92,13). Vremenom su pojedina stabla postajala **simbolom jedne od mnoštva kreposti** koje u svom djelovanju ostvaruje dobar čovjek. U kršćanskom duhovnom ozračju je, primjerice, dud (murva) simbol strpljenja i ustrajnosti, šipak plodnosti i uređenog društva, bršljan vjernosti i prijateljstva, trešnja dobrog odgoja, glog nade, lipa dobrote i bračne ljubavi, a loza euharistije, Krista, pa i same Crkve.

No, stabla su kod mnogih naroda smatrana čak i objavom svetoga (**simbolom božanskog**). Tragove nekadašnjeg štovanja (obožavanja) stabala moguće je čak naći i na mnogim mjestima Staroga zavjeta. Navedimo bar jedan primjer: Prije



O simboličkom značenju stabla*

* Ovaj je tekst napisan prema članku *Simbolička i duhovna dimenzija stabla* (priredio B. Vuleta) objavljenom u Godišnjaku svetišta Gospe Sinjske (2007/2008), str. 228-234, a o ovoj temi opširno govori knjiga: Nikola Visković, *Stablo i čovjek: prilog kulturnoj botanici*, Antibarbarus, Zagreb 2001;

Piše Alen Kristić

nego mu se Bog ukaže, kako nas izvještava knjiga Postanka (13,18), Abraham razapinje šator i žrtvuje Jahvi kod hrasta Mamre. Na Zapadu se, unatoč pokršćavanju i crkvenim zabranama, obožavanje stabala među običnim pukom zadržalo sve do XI. stoljeća. Pa i običaj sađenja stabala, koja simbolički označavaju besmrtnost, na kršćanskim grobljima vuče korijene otuda.

Ljudima nije promakla niti sličnost između čovjekove i pojave stabla (*čovjekolika uspravnost, složenost i trajnost*). Stoga se u mnogim mitovima o nastanku čovjeka

(antropogeni mitovi) objašnjava da *čovjek svoje porijeklo i rađanje vuče od nekog stabla*. Zoroastrijska (iranska) mitologija, tako, veli da su prvi muškarac i žena iznikli iz stabljike kao pomoć bogu svjetlosti u borbi protiv zla. Neki skandinavski mitovi prepričavaju da su prvi ljudi nastali iz jasena i brijesta. Slično vjeruju i mnoga indijanska plemena, dok plemena oko rijeke Amazona vjeruju da je žena stvorena iz šljivina stabla, a čovjek iz palme.

Opažajući **čovjekolikost stabala** ljudi su u svim krajevima svi-

jeta stvorili čitav niz začuđujućih običaja. U uvjerenju da plodnost drveća može preći na supružnike, ako se njeguju i dobro rastu, u Indiji ljudi vjenčavaju dva stabla, kao dvojnike muža i žene, odnosno supružnika koji nemaju djece. Da bi se neplodnost unaprijed spriječila, u Nepal su svaka djevojčica još prije braka vjenčava sa stablom. No, sličnih običaja vjenčavanja stabala ima u Europi. Primjerice, na dan sv. Ante Padovanskog u talijanskom mjestu Castelsaraceno (pokrajina Basilicata) vjenčava se bukva s granama bora ili nekog drugog drveća. Sada je lakše razumjeti i raširene običaje sađenja stabala prigodom vjenčanja ili rođenja djeteta.

No, ni tu se ne iscrpljuje bogata simbolika stabla. Način postojanja kozmosa, mnogi su narodi u svojim mitovima *simbolički izražavali životom stabla*. Kozmos se predstavlja kao **veliko kozmičko stablo**. Otuda biblijski izvještaj o stablu u središtu raja, mezopotamski mitovi o palmama ili indijski o smokvama. U germanskoj mitologiji središnje mjesto zauzima *kozmičko stablo Yggdrasil* koje održava i obnavlja sav svemir, uključujući sva božanska i ljudska zbivanja. U predajama nekih sibirskih i srednjoazijskih naroda sačuvano je uvjerenje o (kozmičkoj) brezi i jeli kao stupovima svijeta. Naročito je zanimljivo *kozmičko stablo sefirot* iz židovske Kabbale (mistike) za koje se vjeruje da raste obrnuto, odnosno nebo se predstavlja kao korijen svijeta, a zemlja kao krošnja s oplođenim granama (posve jednako kao kod *indijskog kozmičkog stabla Ašvathi*). Na koncu i *menora* (židovski sedmokraki svijećnjak), jer podsjeća na stablo, naziva se i *Stablo svjetlosti*.

Pri koncu ovoga promišljanja, podsjetimo se još na neka simbolička značenja stabla u Bibliji.

Zanimljivo je uočiti kako se i na početku i na koncu Biblije (u knjizi Postanka i Otkrivenju) spominje stablo kao nešto što bitno određuje čovjeka. U Postanku je riječ o **stablu života** i **stablu spoznaje dobra i zla** u okviru pripovijesti o prvom grijehu Adama i Eve. U Otkrivenju je, pak, riječ o **stablu života** od kojeg će pravednici na koncu vremena, kad Bog konačno nadvlada zlo, jesti u Božjem raju. Za kršćane nema sumnje da je stablo života o kojem govori Otkrivenje ustvari *Kristov križ*. Kršćanska tradicija obiluje legendama koje dovode u odnos **eden-sko stablo spoznaje dobra i zla** (izvor grijeha i smrti) i **križ kao stabla života** (izvor spasenja i vječnog života).

I Kur'an, sveta knjiga muslimana, preuzima biblijsku priču o Adamu i Evi i njihovom grijehu pod



stablom spoznaje (vječnosti). Međutim, u Kur'anu se, također, spominje i **stablo pakla (zekkum)**, bodljikavo drvo gorkih plodova, koje izlazi iz dna pakla, a plodovi mu naliče glavi zmijurine (37,64-65)

Veoma se rijetko u Bibliji stabla spominju kao **simbol negativnog**. Ponekad se tako u vizijama govori o *velikim stablima* (sličnim kozmičkim stablima) koja simboliziraju oholost nevjernih vladara koje će Jahve poniziti i baciti o prah za što kao primjer može poslužiti biblijski govor o faraonu ili Nabukodonozoru.

Kao univerzalni **simbol smrti** i u Bibliji se spominje **suho stablo**. No, ni tu Biblija ne ostaje jednoznačna. Suho stablo može zaslužiti iskupljenje i preporod. Bog je naklonjen suhim stablima (skromnom i niskom drveću). Na veličanstven se način govori o tome u knjizi proroka Ezekijela (Ez 17, 22-

24) u kojoj stoji da Bog visoko drvo ponizuje, a nisko uzvisuje.

Na koncu podsjetimo da stablo od srednjovjekovnog razdoblja na Zapadu služi za slikovito prikazivanje genealoškog razvoja jedne ili više obitelji (**rodoslovno ili genealoško stablo**). Po svemu sudeći, poticaj za to predstavlja, u Srednjem vijeku učestalo, umjetničko (ikonografsko) predstavljanje Jisaja (Davidova oca prema Isusovoj genealogiji iz Matejevog evanđelja) kako spava na zemlji dok mu iz tijela raste drveće s granama koje predstavljaju izraelske kraljeve i proroke, a na vrhu krošnje se nalaze Marija i Isus, a na temelju starozavjetnog proroštva: *"Izaći će izdanak iz korijena Jesejeva i cvijet će niknut iz njegova korijena"*. Izdanak o kom govori starozavjetni tekst, prema sv. Jeronimu, nije nitko drugi nego Marija, a cvijet njezin sin, Isus.

B

ALEN KRISTIĆ KAO PREVODITELJ

Ovogodišnji XI. hrvatski forum, održan pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Hrvatske **Stjepana Mesića**, 8. studenoga u Zagrebu, a na temu *Hrvatska 21 – u Europi i svijetu*, doveo je u Zagreb prvo ime globalnog projekta *Svjetski ethos*, uglednog švicarskog teologa **Hansa Künga**. Tom su prigodom objavljene (izdavač *Intercon*, Zagreb) i promovirane (hotel *International*, Zagreb) njegove dvije knjige *Svjetski ethos za svjetsku politiku* i *Svjetski ethos za svjetsko gospodarstvo*.

Za nas je ovaj događaj važan jer je u projektu prevođenja ovih važnih knjiga, ovoga uglednika svjetskog glasa, zapravo cijelo šesto poglavlje knjige *Svjetski ethos za svjetsku politiku*, Politika mira, preveo naš urednik **Alen Kristić**.

R. R. **B**

IVANKOVIĆ U SVOM VAREŠU

U Varešu je u velikoj dvorani Općine Vareš 16. studenoga 2007. održana zanimljiva i odlično posjećena promocija knjige eseja "Tetoviranje identiteta" Željka Ivankovića. Time se još jednom potvrdilo da je Ivanković kao književnik te kao jedan od urednika "Bobovca" u svom rodnom gradu iznimno prihvaćen. Pozdravne riječi u ime sarajevske nakladničke kuće "Rabic" uputio je direktor Goran Mikulić, naglasivši da je ova knjiga sastavnim dijelom cijele biblioteke eseja i ogleda čije je izdavanje pokrenula ova kuća, a čiji je Željko Ivanković i urednik. O samoj knjizi govorili su Alen Kristić, također član uredništva "Bobovca", te prof. dr. Enver Kazaz. Ovdje donosimo najvažnije dijelove iz njihovih inače opširnijih izlaganja jer su ih tematika i sadržaj knjige uistinu nadahnuli. Završne riječi, kako i priliči, izrekao je autor rekavši nešto o genezi knjige, zahvaljujući najposlije nakladniku, promotorima te brojnim posjetiteljima.

IDENTITET, PROŠLOST I PAMĆENJE



Alen Kristić

Alen Kristić

U ovoj svečarskoj prigodi govorit ću o knjizi "Tetoviranje identiteta" Željka Ivankovića kao teolog, a u želji da i kroz njezino teološko čitanje ukažem u kojoj mjeri je ova knjiga studija i eseja vrijedna. Ogriječit ću se na njezina dva središnja, uzajamno povezana, problemska područja: *pitanje identiteta i prošlosti (pamćenja)*.

Identitet – riječ za kojom se često poseže bez promišljanja, a da se stvori dojam važnosti i pameti. No, njezino istinsko značenje za većinu je nepoznanica: korijen njezine političke zlorabe. Identitet bi trebalo biti sve ono što određuje i objašnjava što jesmo. Skup naših pripadanja, njihova međusobna igra, prožimanje i obogaćivanje. Neka identitetska pripadanja dobivamo rođenjem (narodu, obitelji, zavičaju, vjerskoj zajednici). Na ostala slobodno pristajemo za života, ujedno nanovo oblikujući vlastiti odnos prema naslijeđenim identitetskim pripadanjima. Različita pripadanja kamenčići su od kojih je načinjen mozaik onoga što jesmo. Što je čovjek sposobniji uk-

ljučiti u sebe više različitih identitetskih pripadanja, to je bogatstvo njegove osobe veće, sposobniji je susretati svijet i drugačije – bez straha.

No, kao i sve ljudsko, identitet se može izobličiti. Kao pouka i opomena, o tome nam snažno govori Ivankovićeva knjiga. U času kad čovjek (zbog *lijenosti duha* vlastitim izborom ili iz poslušnosti *ideologiziranoj politici ili religiji*) započne svoditi svoj identitet na isključivo jednu pripadnost (njoj žrtvujući sve druge) začinje se izobličavanje identiteta. Preostaloj, obično onoj ugroženoj (bilo stvarno ili umišljeno) pripadnosti potom čovjek pridodaje božanske oznake, čineći od nje lažno zemaljsko božanstvo (idol). Biblija, pak, svjedoči da je idolopoklonstvo najveći grijeh. Dok živi Bog čovjeku daruje slobodu pozivajući ga na odgovorno djelovanje, idol čovjeku oduzima slobodu čineći od njega poslušnog roba utopljenog u masu (kolektiv).

Posljednji rat je zorno pokazao da se dvije ljudske pripadnosti po-



• KOMPLETNA ORGANIZACIJA POGREBA

• PRIJEVOZ POKOJNIKA U ZEMLJI I INOZEMSTVU

BUKETI • SVJEŽE CVIJEĆE • LONČANICE

SVADBENI BUKETI • POGREBNI VIJENCI

tel. +387 (0)32/ 843-083

061/ 753-522

061/ 783-326

sebi rado znaju prometnuti u svijesti čovjeka u lažno božanstvo: narodna (*nacionalna*) i religijska (*vjerska*). Reducirajući identitet na jednu (apsolutnu i isključivu) pripadnost, čovjek postaje *jednodimenzionalno biće*. U njemu zamire otvorenost, povjerenje, radost i smisao za humor. Sve što jednodimenzionalan čovjek čini, pa čak i molitva, zatrovano je strahom, očajem, nepovjerenjem, ugroženošću i pretjeranom ozbiljnošću. Na obzorju jednodimenzionalnog čovjeka nestaje prijatelj, odasvud vrebaju neprijatelji. Zemaljsko lažno božanstvo (*apsolutizirana nacionalna ili religijska pripadnost*) zahtijeva da se prijatelj ukloni, pa je dozvoljeno, čak bogougodno djelo, zaniijekati i ubiti neprijatelja (drugačijeg od sebe). Jednodimenzionalan čovjek reduciranog i ubilačkog identiteta više od svega straši se razlike, iako su, prema Bibliji, upravo razlike (bogatstvo oblika) trag istinskog i živog Boga na zemlji!

U traganju za odgovorom na pitanje kako se oduprijeti kušnji *ubilačkog identiteta* rađa se Ivankaovića knjiga! Sažeto bi odgovor mogao glasniti ovako: s radošću i otvorenosti živjeti različite identitetske pripadnosti unutar svoga bića njegujući istodobno vjernost temeljnoj identitetskoj pripadnosti svakog čovjeka, a to je *ljudskost*, odnosno pripadnost ljudskoj zajednici, kazano religijskim jezikom, svijest da su svi ljudi jednako voljena i vrijedna djeca Božja. Ništa nije vrednije od toga da smo ljudi, religijski kazano, da smo djeca istoga Boga. Sve drugo je, naspram toga, od drugorazredne važnosti! Ako izdamo svoju ljudskost u ime bilo koje druge identitetske pripadnosti, prestajemo biti istinski ljudi, u slučaju vjernika i ljudi otvoreni živome Bogu darovatelju ljudske slobode i branitelju ljudskog dostojanstva, i postajemo (vjernici ili ne, svedjedno) robovi i sluge krvoločnih idola (pobožanstvenjene nacije ili religije). Raspeti uči kršćane da nije svet ljudski identitet, nego sâm čovjek. Ljubav prema Raspetome nema veze s grčevitim i ustrašenim kruženjem oko reduciranog identiteta. Na stranu ovako shvaćenog identiteta staje Ivankaovića knjiga raskrinkavajući pogubnost plemenskog, predmodernog, u lažno božanstvo izobličene identiteta svedenog na jednu pripadnost!

Prošlost – odnos prema prošlosti, način pamćenja i prizivanja sjećanja, određuje naše shvaćanje i življenje identiteta. Višedimenzionalni identitet (otvoreni, u kom su priznate različite ljudske pripadnosti) za posljedicu ima otvoreno i višedimenzionalno viđenje prošlosti. Pamćenje i doživljaj jednodimenzionalnog (redukcionističkog) identiteta porađa jednodimenzionalno viđenje prošlosti u koje su ugrađena samo vlastita sjećanja koja ubrzo, bez doticaja i korekcije

tudih sjećanja, postaju lažna – mjesto proizvodnje političkih mitova, što za cilj imaju zaniijekati i demonizirati drugačije, a provesti bezočnu idealizaciju vlastitih! Pamte se isključivo vlastite patnje bez svijesti o krivnji za tuđe patnje i vlastito počinjeno zlo – na djelu je zlopamćenje koje je žuđeno političko sredstvo za pozivanje na nove sukobe kako bi se izmirili stari računi (nasiljem nadvladale nepomirene uspomene na prošle poraze i nedovršene osvete). U redukcionističkom identitetu kao korektiv je zaniijekana ljudskost pa je u njemu na djelu, rekao bi sociolog religije Željko Mardešić, *biološko pamćenje*: lukavo i selektivno pamćenje *sebi i svojim u korist* (da se opravda sebe i svoje postupke). Upravo su, suglasna su oba Željka (Mardešić i Ivankaović), sjećanja oslobođena na zlo (zlopamćenje) temelj sukoba na našim prostorima u kom se stare mržnje stavljaju u nove okvire uzrokujući svaki put fanatičnije i krvavije sukobe. No, tragedija je da su i kod nas, kao i svuda u svijetu, kolektivna sjećanja stoljećima oblikovana i čuvana u okrilju religijskih zajednica. Međutim, umjesto da religijske zajednice, sukladno svome poslanju, kolektivna sjećanja, kod nas obilježena zlopamćenjem, čiste i ozdravljaju priznavanjem krivnje za vlastito zlo i patnju drugih u prošlosti, one su ga, u najbolju ruku, čuvala kakvo jest. Ne ozdravljajući kolektivna pamćenja (što je u biti duhovno-moralni čin obraćanja, a ne vanjski čin političkog koristoljublja), religijske zajednice su u novije vrijeme kao institucije čuvanja kolektivnog pamćenja (pretežno zlopamćenja) postale omiljeno mjesto kamo se svračala politika da bi posezanjem za kolektivnim pamćenjem oslobođenim na zlo postala uvjerljiva u mobilizaciji ljudi (kolektiva) za nove sukobe oko svjetovne moći i koristi, a sve pod krinkom religijskih sukoba i prijevora iz prošlosti! U suglasju, na različite načine, o to-

me govore oba, već spomenuta Željka (Mardešić i Ivankaović). Svjesni da se dobro u sadašnjosti ne može činiti pamteći zlo iz prošlosti, oba zagovaraju (i zbog toga vrijedi čitati djela obojice) umjesto *gajenja zlopamćenja* (bijega u predmodernu) i *zaborava prošlosti* (pada u postmodernu) dobrostiv dijalog s prošlošću i sadašnjošću na temelju istinoljubivosti, odnosno historiografiju oslobođenu mitova, što će, nužno, uključivati čišćenja i oz-

dravljenja vlastitog pamćenja i doživljaj prošlosti kroz priznavanje i iskreno kajanje, čak tražnje oprostjenja, za vlastitu krivnju i zla počinjena u prošlosti. Ne osvrćući se na protivljenje političkih kršćana, upravo je pokojni Ivan Pavao II. na taj put pozivao kršćane moleći od svijeta oprostjenje za sva zla koja su kroz povijest ljudima nanijeli upravo kršćani.

(Autorski adaptirana verzija promotivnoga govora) **B**



S promocije u Varešu



Enver Kazaz

KNJIGA INTELEKTUALNE ODGOVORNOSTI

Enver Kazaz

Mi živimo u državi i u društvu u kome je pojam identiteta zapravo prisvojen od strane religijske i političke moći. Precizno rečeno, od strane partokratija na vlasti koje održavaju prevaru kako bi se napile krvi vlastitim narodima, i precizno rečeno, u društvu u kojem su akademske institucije, pritom mislim na univerzitete, ništa drugo do servisi političkih i religijskih autoriteta. Pod religijskim autoritetima podrazumijevam, institucionalnu odnosno hijerarhijsku, onu vrstu moći koju svaka institucija mora imati. Naravno da bi teologija tu bila suprotstavljena manipulativnim strategijama religijskih moćnika, uostalom vi vidite da se svakodnevno u našoj stvarnosti, na televiziji, na radiju, u novinama, pojam identiteta uglavnom nalazi u ustima onih koji ga zapravo ne razumiju najbolje. Ako hoćemo definirati identitet, onda bi doslovan prevod te ri-

ječ bio: ono što odgovara samo sebi. Identitet se u teoriji književnosti, u filozofiji, u psihologiji, u politologiji pojavljuje kao riječ koja je zapravo došla s postmodernom budući da postmoderna odbija cijelost svijeta, odbija jedinstvenost svijeta i onda se identitet uselio u znanstveni diskurs na taj način da je problematizirana ideja njegove cijelosti. Naš prostor, prostor jugoistočne Europe, poglavito Bosne i Hercegovine, nema konekciju s takvim teorijama. Mi još živimo u 19-vjekovnom, romantičarskom, herojsko-epskom, političkom konceptu identiteta. (...)

Ako danas analiziramo bosanskohercegovačku situaciju možemo vidjeti da se nacionalni identiteti ovdje ne izvode iz historijske stvarnosti ili iz kulturologije, nego čisto iz interesa moćnika i današnja BiH živi zapravo u zamci teritorijalizacije identiteta. (...)

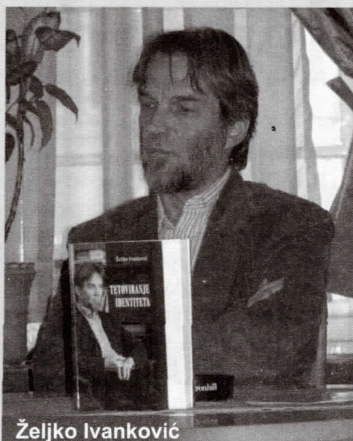
Identitet nije ništa drugo do



Iz autorova izlaganja

(...) Knjigu sam pisao prije svega misleći metaforički na ono tetoviranje koje smo nekad imali kod katoličkih žena u Bosni i Hercegovini, ali tetoviranje danas je nešto što nam se događa mentalno, politički, društveno, ideološki..., dakle pod presijom. Svi smo svjedoci i dandanas, a pogotovu unazad 10-15 godina, kako nas uvijek netko želi svesti na čovjeka jedne dimenzije. I to ne na ono što mi o sebi mislimo, nego na ono što nam on ima reći o nama. Ti si Hrvat, ili – ti nisi Hrvat. To ti ja kažem! Pošto si Hrvat, evo ti ovo, pošto nisi, evo ti ovo. A pošto si Hrvat – to ćeš biti na ovakav način. Inače to nisi! Dakle, netko je preuzeo u svoje ruke našu sudbinu poput Boga i određivao je tko nešto jest i tko nešto nije, i kako nešto jest, a kako nije i ne može biti. A čovjek nije ništa od toga što ga hoće učiniti jedna dimenzija. Dakle, ideološka dimenzija, bilo da je ona politička, bilo da je vjerska, bilo da je bilo koja. Jer svatko je od nas sve ono što u sebi jest – multidimenzionalan. (...)

Svatko je od nas do kraja poseban, a ideologije hoće da nas vide kao vojske uniformirane u jednom redu i tko je izvan tog reda taj nije to i u takvim vremenima taj se



Željko Ivanković

može slobodno odstrijeliti. Ima jedna sjajna knjiga, Orwellova "Životinjska farma", koja dokučuje samo jedan segment ovoga, a to je: na životinjskoj farmi sve su životinje jednake, ali su neke "jednaki". Nama se to neprestano događa, i događalo se, i nikakav problem nije ako se to događa u nekim mirnim vremenima u kojima je i dopušteno takvo nešto kao mogućnost za raspravu, razmišljanje, diskutiranje, ali to je vrlo opasno u vremenima u kojima odlučuju oni koji imaju oružje u rukama. To oružje nije ni danas bitno drukčije, ono je u jednom trenutku

političko, u drugom ekonomsko itd., ali svakako isključujuće.

Baveći se problemima identiteta bavi sam se i problemom straha od drugog i drukčijeg. Čovjek ima strah od novog, od drukčijeg, od nepoznatog. (...) Dakle, baveći se time kroz historiju, kroz literaturu, kroz filozofsko mišljenje, bavio sam se istovremeno promišljanjem i vlastitog identiteta. Pokušati razumjeti sebe, znači istovremeno biti otvoren razumijevati druge, prihvaćati druge, jer drugi je nama izazov, drugi je ono što čini moju egzistenciju cjelovitom, punom, obogaćujućom. Ako shvatimo da je drugi netko tko nas ugrožava, onda, čini mi se, nije nešto ni s nama u redu. Samo onaj tko je do kraja svjestan, apsolutno svjestan svog identiteta, sa svim onim značajkama koje ga čine, a čovjek je biće pluralnih osobina i nitko od nas nije jednodimenzionalan, i tko prihvaća drugoga, razumije da je to bogatstvo. Moram vam reći da mnogi od nas to ne mogu. Vjerojatno nisam mogao ni ja, zato sam istražujući taj fenomen, pisao ovu knjigu i pokušavao razumjeti i sebe i one oko sebe, te se iskreno nadam da će ova knjiga biti izazov svakome onom tko želi misliti svojom glavom. [B]

proces uključivanja i isključivanja. Ako odlučite da ga tako shvatate, kao konstrukciju, ako odlučite da mu oduzmete ovu teritorijalnu moć, da ga definirate kao izgradnju sistema vrijednosti kolektivnih, individualnih, institucionalnih, možete u dvije i po minute riješiti problem BiH. To je dakle samo pitanje teorijske samodiscipline i to je pitanje svjesne odluke da preispitujete načine na koje je tokom povijesti konstruiran neki identitet. Mi smo živjeli u jednom sistemu znanosti koji je definiran socijalističkom ideologijom i gdje su se razlike doživljavale kao svetogrđe, nešto što je opasno po komunističku definiciju zajednice, danas živimo u etno-nacionalističkim, ksenofobičnim zajednicama u kojima se razlike pretvaraju u puškarnice, bedeme i to i bukvalno i metaforički, a razlike u stvari nisu ništa drugo do mjesta dijaloga. (...)

Željko Ivanković u knjizi "Tetoviranje identiteta" piše zapravo o ovome što se nama danas događa. O stalnosti krize. Kriza je uz identitet temeljni pojam na našem horizontu. Zašto? Zato što smo koncipirali identitet kao stanje isključivanja drugog iz moje svijesti i zato što smo odlučili da identitet formiramo na političkim mitovima. Ako pažljivo pročitate ovu knjigu – a ona se bavi zapravo načinima na koje se događa ovo tetoviranje identiteta, koje nije ništa drugo do njegovo kreiranje odnosno obilježavanje sistema vrijednosti unutar identiteta – vi ćete vidjeti da se Željko Ivanković bavi stvarima i

onim fenomenima kojima se niko, ili gotovo niko u ovoj državi ne bavi. Na primjer, bavi se usmenim predajama i bosanskim srednjovjekovljem. Ili, na primjer, bavi se epistolarnom književnošću bosanskih franjevac, bavi se odnosom između onog što bismo u današnjem mitskom stanju naše nauke, mitsko-političkom, mogli nazivati tradicijom Bosne Srebrene; dakle, bavi se onim mjestima koja su naučno zatamnjena. Odlučiti da se bavite takvim mjestima podrazumijeva prvo strahovito precizno istraživanje, i to je prvi dio ove knjige, i ozbiljno teorijsko znanje. Mitska predaja odnosno narodna predaja u BiH i na južnoslavenskom prostoru nije ništa drugo nego nadomjestak za odsutne znanstvene diskurse, za odsutne znanstvene discipline, prije svega historiografiju. Mi živimo u državi gdje je historiografija politička djelatnost *par excellence*. (...)

Ako sad pažljivo analizirate taj trenutak u kojem odsutna historiografija treba da se nadomjesti narodnom predajom, Ivanković radi ono što bi trebalo da rade: antropolozi, etnolozi, politolozi, sociolozi, i na koncu – književni historičari i teoretičari, i onda piše kulturnološki esej u kojem pokazuje, na primjer, da se u narodnim predajama održalo stanje sjećanja na nevinost bosanskog srednjovjekovlja, jer je onda za taj kulturni identitet nastupila apokalipsa sa osmanjskim osvajanjem. Možda je sudbina kraljice Katarine zapravo paradigmatična u tom pogledu. Da-

kle, iz stanja nevinosti ulazite u stanje užasa. Tako niko ili gotovo niko nije analizirao te predaje. (...)

Julijan Jelenić, kojim se Željko bavi, dao nam je paradigmatiku mogućnost da konstruiramo povijest upravo kao sistem kulturnih stvari. Šta je onda sad Bosna Srebrena? Bosna Srebrena je zapravo arhiv u koji ulazimo i kojeg možemo dekonstruirati preko niza dokumenata. Zato su ovi prvi, uvodni tekstovi u Željkoj knjizi vrlo važni jer nas oni opominju na sljedeće: kulturna memorija jedne zajednice, nacije, jedne intelektualne zajednice je uvijek podložna vrlo različitim manipulativnim strategijama. (...)

Zapravo hoću da vam kažem da je identitet autoritativan, do zla boga autoritativna kategorija, i u toj autoritativnosti vi ga možete potkopavati upravo tako kako Ivanković otkriva i u epistolama, u djelatnosti Nikole Lašvanina, i na koncu u jednom od najboljih eseja koje sam pročitao o Andriću, to je o povijesnoj stvarnosti 18. stoljeća i Andrićevom djelu. Taj mag bosanskohercegovačke književnosti gotovo da je znao sve. Zašto, zato što Andrićeva literatura nastaje prije svega kao istraživanje po arhivima, pa koncept znanja, pa tek onda koncept fikcije, i ako vidite sad Andrićevu literaturu u tom svjetlu, vidite da je ona historiografski preciznija negoli gotovo sve povijesti koje su o tome napisane. (...)

Dakle, historiografija bi nas morala, i književna kulturologija,

učiti o preciznosti interpretacije, a takve interpretacije ja nalazim u ovoj knjizi.

Mogao bih pričati satima o ovom prvom dijelu knjige, ali evo o drugom. U drugom dijelu knjige Željko Ivanković se bavi onim čime se rijetki bave u ovoj državi. Ako u ovoj državi odlučite samo da pogledate simbolički imaginarij koji su proizvele ideologije, vidjet ćete da moji Bošnjaci imaju jedinicu u Sarajevu koja se zove "El Fatih". Vrlo zanimljiva identifikacija. A pritom moji Bošnjaci kažu da su oni potomci dobrih Bošnjana i da je bogumilstvo njihovo, a Hrvati u Sarajevu imaju jedinicu koja se zove "Kralj Tvrtko". Pa, čije je tu šta, pobogu brate? (...)

Dakle, u drugom dijelu knjige Željko se bavi onim čime se većina ne želi baviti. Recimo, pitanjem konsocijacije. Ta riječ je postala, kako da kažem, zao duh u sarajevskim medijima, i strahovito krivo interpretirana od strane dva politička supstrata: HDZ-a – oba, koji na osnovu te riječi gledaju da jame teritorij i onda ostave Hrvate srednje Bosne i Posavine na cjedilu, a onda je postala Dodiku razlogom da zacementira Republiku Srpsku. Konsocijacija je zapravo institucionalizacija etničkih identiteta: ne njihova teritorijalizacija. I ako pažljivo analizirate taj problem, vidjet ćete da svi ljudi koji zastupaju ideju konsocijacije zapravo nude varijantu izbjegavanja sukoba, osvjetljavanja razlika i institucionalnog definiranja ravnopravnosti. (...)

Konsocijacija inače služi kao sistem uređenja u postkonfliktnim društvima, kakvo je naše društvo. Ta hrabrost da se uključite u takve diskurse, ta mogućnost da intelektualno pošteno, bez bilo kakve zadržke analizirate tragično, krvoločno, vampirsko lice naše stvarnosti, u stvari pokazuje da je Ivanković baštinik onog što bismo mogli nazvati pojmom intelektualne odgovornosti, evo, uspostavljenog, zašto ne, kod Filipa Lastrića, zašto ne uspostavljenog još kod Ivana Franje Jukića, ili drugačije rečeno – kad natjerate svoj diskurs da bude teorijski precizan i znanstveno utemeljen, onda ne pišete velike mitske priče, onda uspostavljate kritičku distancu, u kojoj istodobno i afirmirate i kritizirate ovaj fenomen tetoviranja identiteta.

Identitet vam može istetovirati neka moć, odozgo, nametnuti vam ga – kao što kaže Alen Kristić – na način da vam poturi protezu za pamet, da vas učini umno invalidnim, ili možete ga tetovirati po mogućnosti vlastitog višepripadnog izbora. Mi živimo u trenutku apsolutne destrukcije kulturnih vrijednosti, mi živimo u trenutku odsustva kritičkog intelektualnog stava, mi živimo izvlaštenost naših života, i samo dobre knjige vam nude mogućnost da proniknete u nakaradno, vampirsko lice stvarnosti.

(Redakcijski skraćena verzija promotivnoga govora) [B]

Naša odbojkaška legenda

Piše Miroslav Markotić

Kada danas upitate odraslog, a pogotovo nekog starijeg stanovnika nama susjedne Breze, koja su najveća znamenja njegova rodnog mjesta, svaki će od njih plebiscitarno navesti, kako kažu, tri Božja dara, a to su rudnik ugljena, na prvome mjestu, i dva neimara koji su svaki na svoj način proslavili ovo malo rudarsko mjesto diljem Balkana i Europe. Jedan je od njih Alija Sirotanović, čuveni udarnik, junak socijalističke izgradnje, rudarski rekorder u ručnom iskopavanju ugljena, lik s novčanice, čovjek po kojemu je jedna vrsta lopate nazvana "sirotanovička". Drugi je Ivica Turbić.

Ivica je Turbić rođen u Varešu 1934. godine. Njegov otac Mijo, budući da kao kovač nije mogao dobiti posao u Varešu (jer je u to vrijeme bila velika konkurencija među ovom vrstom obrtnika), zajedno sa suprugom Ankicom i djetom odselio se u Brezu, ondje otvorio samostalnu kovačku radnju i radio kao jedini kovač na području Breze sve do svoje nasilne smrti. Ivica je već kao dječak zavolio sport, osobito odbojku. Godine 1950. postao je članom odbojkaškog kluba Breza, da bi nakon pet godina igranja postao i trenerom kluba.

Od sredine pedesetih pa do sredine osamdesetih godina odbojka

je u Brezi bila vrlo popularan sport. I više od toga. Ona je postala neodvojivi dio svakodnevice stanovnika Breze. U takvom okruženju Ivica će postati i ostati "alfa i omega" zvjezdanih trenutaka odbojkaškog sporta u tom gradu. I kao aktivan odbojkaš, Ivica je bio vrstan igrač. Uspješno se snalazio na svim pozicijama, a najbolji je bio kao organizator igre budući da je na tome mjestu mogao u cijelosti iskazati svoju maštovitost, umijeće, originalnost i visoki stupanj inteligencije. Uostalom, ubrajan je među pet najboljih tehničara (onaj koji prvi prima loptu upućenu s protivničke strane i organizira igru svoje momčadi) na prostoru bivše države!

Po prestanku aktivnog igranja, postaje trenerom odbojkašica u klubu, koje je 1962. godine uveo u Prvu saveznu ligu. Iste godine, sa ženskim juniorskim sastavom osvaja titulu prvaka Jugoslavije. Deset godina kasnije, sa ženskim seniorskim sastavom osvaja titulu viceprvaka Jugoslavije. Šest njegovih odbojkašica igralo je u državnoj reprezentaciji. Iz tog vremena ostalo je upamćeno da je u Brezi umjesto šest igralo "sedam" igrača. Sedmi igrač bila je brezanska publika koja je u velikom broju pratila svoje odbojkašice i na gostovanjima. Od Breze su gubile i takve ekipe kao Crvena zvezda i Partizan

(Beograd), Mladost (Zagreb), Vardar (Skoplje), te sastavi iz europskih zemalja u kojima je odbojka bila nacionalni sport. Igrač, trener, predsjednik, pedagog, drug, prijatelj, vjenčani i kršteni kum generacijama svojih igračica i igrača, otac i učitelj – Ivica Turbić, neosporno je jedan od najzaslužnijih građana rudarske Breze. Preko 40 godina, doslovce sve do svoje smrti, učio je odbojkaškim vještinama, sportskim i ljudskim vrijednostima generacije mladih Brezana obaju spolova. I pored primamljivih profesionalnih ponuda, nikada nije napustio svoju Brezu, "svoju" djecu (igračice i igrače), i svoje "kamarate" (drugove). Kao amater visokih moralnih načela nikada za svoj sportski angažman nije tražio materijalnu naknadu. Radio je kao glodač i tokar u Rudniku. Nagrade kojima se radovao bile su uspjesi njegovih ekipa, suze radosnice akterā, zagrljaji i pljesak vjerne publike. Sve u svemu, ostavio je duboke korijene u sportskoj tradiciji voljenog mjesta, koje i sada ima uspješne odbojkaške i nogometne sastave.

Ni šest godina nakon smrti nije zaboravljen. Prijatelji odbojke, dakle generacije odbojkašica, odbojkaša i navijača, nedavno su mu podigli spomenik koji dominira brezanskim grobljem i svojom mo-



Ivica Turbić

numentalnošću i ljepotom govori o ljubavi i zahvalnosti. Odbojkaški klub Breza-News, Rudnik mrkog ugljena i Općina Breza tim su povodom bili pokrovitelji memorijalnog odbojkaškog turnira koji će postati tradicionalan.

Znano je da i mi u Varešu imamo svoje Ivicu Turbića. Za razliku od multinacionalnog i kulturološki orijentiranog vodstva i građana općine Breza, kod nas su ove civilizacijske stečevine zapravo kamen spoticanja zbog kog se stranački čelnici i općinska vlast ne mogu i neće ni o čemu dogovoriti. Pa čak ni o datumu koji bi sama općina slavila kao svoj dan. Bilo bi dobro, kada već idu "po pamet" u Zenicu, Sarajevo ili Mostar, da se zaustave na prvoj stanici, u Brezi, i upitaju kako to oni rade.

■

ČESTITKE



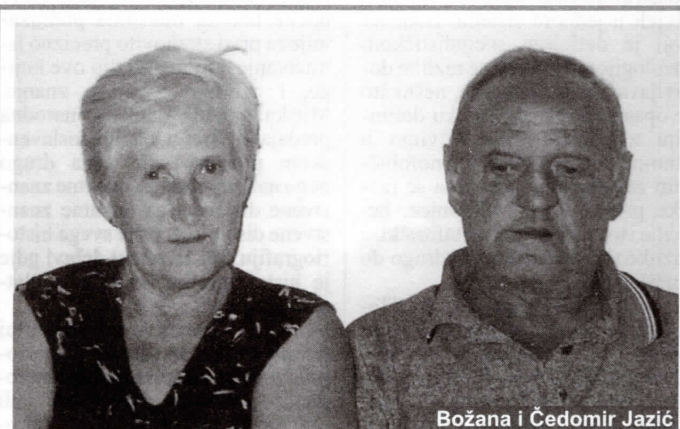
Božidar i Sonja Mlivončić

Dana 16. studenoga 1957. godine u Varešu su se vjenčali

BOŽIDAR I SONJA MLIVONČIĆ

Imaju dvoje djece, Rinku i Josipa, te četvero unučadi: Ronald, Ines, Marinu i Danijela.

Za Božić se planiraju svi okupiti i proslaviti njihovih 50 godina braka. U povodu toga djeca i unučad upućuju čestitke slavljenicima, sa željom da uz dobro zdravlje i uzajamnu ljubav dočekaju i dijamantni pir.



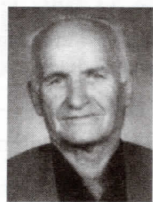
Božana i Čedomir Jazić

Povodom 40 godina braka našim dragim roditeljima

BOŽANI I ČEDOMIRU JAZIĆU

želimo još puno godina ljubavi, zdravlja i veselja.
Vaše kćerke Draženka i Saša s familijama

TUŽNO SJEĆANJE



MIHO VODOJICA
(9.XII.1997. – 9.XII.2007.)



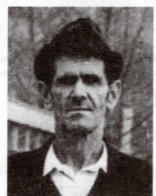
MATO VODOJICA
(22.XII.1989. – 22.XII.2007.)



FRANJO DUSER
(2.XI.1993. – 2.XII.2007.)



MILE ĐORĐEVIĆ
(15.IV.1991. – 15.XII.2007.)



BLAŠKO POGARČIĆ
(2.XI.1992. – 2.XII.2007.)



SOFIJA POGARČIĆ
(6.V.2002. – 6.XII.2007.)



ILIJA BABIĆ
(10.XI.1993. – 10.XII.2007.)

Počivajte u miru Božjem!
Nikada Vas neće zaboraviti,
Vaši najmiliji

TUŽNO SJEĆANJE



JOZO DUNĐEROVIĆ
Ilijin
(1909. – 1951.)



JELENA DUNĐEROVIĆ
rođ. Pejčinović
(1914. – 1952.)



STANKO DUNĐEROVIĆ
(1936. – 2002.)



LJERKA OMANOVIĆ
rođ. Dunđerović
(1942. – 1993.)



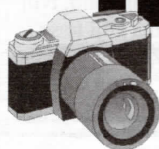
ŠEFIK SULJAKOVIĆ
Hasana
(1932. – 2006.)

S ljubavlju čuvamo uspomenu na vas.

Počivali u miru!

Mandica, Zdravko i Jadranka s obitelji

FOTOZAPIS



KLARIN
fotozapis

Djed Božićnjak
u Varešu!

Priredio J. Klarić





TUŽNO SJEĆANJE
(29.X.1993. – 29.X.2007.)

Dana 29. listopada navršilo se 14 godina od smrti našeg brata

ANTE PEJČINOVIĆA

Dragi naš brate, poginuo si braneći svoju rodnu grudu, bio si nam najmlađi i nedostaješ nam. S ljubavlju Te se sjećamo.

Počivaj u miru Božjem!

Tvoji: brat Marko, sestre Janja i Ljubica



TUŽNO SJEĆANJE
(14.XI.2002. – 14.XI.2007.)

Dana 14. studenoga navršilo se pet tužnih godina otkako nije s nama naš dragi

ZDRAVKO BABIĆ

S ljubavlju i poštovanjem čuvamo te u našim srcima i mislima.

Počivaj u miru Božjem!

Tvoji najmiliji



TUŽNO SJEĆANJE
(10.IX.1992. – 10.IX.2007.)

Navršilo se 15 godina od smrti naše drage

RUŽE KRIŠIĆ rod. Dodik

S ljubavlju i poštovanjem čuvamo te u našim srcima i mislima.

Počivala u miru Božjem!

Tvoja djeca



ZAHVALNICA

Dana 25. studenoga 2007. prestalo je kucati srce našeg dragog

STJEPANA KRIŠIĆA

(6.II.1927. – 25.XI.2007.)

Zahvaljujemo svima koji su nam u teškim trenucima pružili pomoć i utjehu, a posebno Marku Krišiću i Slavku Terziću te osoblju bolnice "Koševo".

Počivao u miru Božjem!

Zahvalna djeca



TUŽNO SJEĆANJE
(25.XI.1999. – 25.XI.2007.)

Dana 25. studenoga navršilo se osam godina od smrti naše drage

MIRJANE MARIĆ

S ljubavlju i neizmjernom tugom čuvamo uspomenu na tebe.

Počivala u miru Božjem!

Obitelji Marić, Čupka i Tomić



TUŽNO SJEĆANJE
(26.XI.2006. – 26.XI.2007.)

Dana 26. studenoga navršila se godina dana otkako nije s nama naš dragi

MIJO KLARIĆ

Uspomena na tebe ostaje vječno u našim srcima.

Počivaj u miru!

Tvoji najmiliji



POSljednji POZDRAV

Dana 28. studenog 2007. preminuo je naš dragi i nezaboravni

ANTO KRISTIĆ
(1937. – 2007.)

Počivao u miru Božjem!

Tvoji najmiliji: supruga, sinovi, braća, sestre i ostala mnogobrojna rodbina



ZAHVALNICA

U povodu smrti našeg dragog

ANTE KRISTIĆA
(1937. – 2007.)

zahvaljujemo svima koji su bili uz nas u teškim trenucima i uputili nam riječi utjehe i sućuti.

Ožalošćena obitelj



POSljednji POZDRAV

N našem prijatelju i sumještaniu

ANTI (ANTIĆU) GRGIĆU
(1953. – 2007.)

Sretni smo što smo te imali za sumještana i prijatelja, a neizmjereno žalosni što više nisi s nama.

Neka ti je laka zemlja i počivaj u miru Božjem!

Tvoji Potočani



TUŽNO SJEĆANJE
(4.XII.1986. – 4.XII.2007.)

Dana 4. prosinca navršila se 21 godina otkako nas je napustio naš dragi

IVO MARKANOVIĆ

Dvadeset i jednu godinu nisi s nama, ali s velikom ljubavlju te spominjemo, po dobroći pamtimo, tvoj dragi lik u srcu nosimo. Hvala svima koji te se sjećaju. Počivaj u miru Božjem!

Tvoji najmiliji



TUŽNO SJEĆANJE

Dana 6. prosinca navršilo se 40 dana od smrti naše drage

MIRJANE IDŽAKOVIĆ
(1.I.1959. – 28.X.2007.)

Zahvaljujemo svima koji su u teškim trenucima stali uz nas i pritekli u pomoć.

Mirjana, zauvijek ćemo te se sjećati. Počivaj u miru!

Obitelj



TUŽNO SJEĆANJE

Na prvu obljetnicu smrti naše voljene i nikad zaboravljene

MARICE DUJANOVIĆ
(6.XII.2006. – 6.XII.2007.)

U mislima i sjećanju zauvijek si s nama. Razum shvaća, a srce ne prihvaća da te više nema.

Hvala ti za svu ljubav. Počivaj u miru!

Tvoji najmiliji: brat i sestre s obiteljima



TUŽNO SJEĆANJE
(6.XII.2000. – 6.XII.2007.)

Dana 6. prosinca navršilo se sedam godina otkako nije s nama naša draga

KATARINA JOSIPOVIĆ rođ. Divković

Vrijeme prolazi, ali sjećanja na tebe ne prestaju.

Počivaj u miru Božjem!

Brat Ivan s obitelji



TUŽNO SJEĆANJE
(6.XII.2002. – 6.XII.2007.)

Dana 6. prosinca navršilo se pet godina od smrti naše kćerke i sestre

NIKOLINE PAŠALIĆ

Ne postoji utjeha ni zaborav, samo beskrajna praznina, tuga i sjećanje natapano suzama. Uvijek ćeš živjeti u našim srcima i biti dio naših najljepših uspomena. Počivaj u miru Božjem!

Tvoji najmiliji: majka Božana, otac Borislav i sestra Mihaela



TUŽNO SJEĆANJE

Dana 7. prosinca navršila se godina dana otkako je prerano otišao od nas naš voljeni tata, suprug i brat
MIJO DJAKOVIĆ MIŠURICA

(1949. – 2006.)

Neka mir i tišina vladaju nad grobom tvojim, a bol i sjećanje na tebe mi nosimo u srcima svojim.

Počivao u miru Božjem!

S ljubavlju i tugom: tvoja kćerka Jelena, supruga Zdravka, sestre, te ostala mnogobrojna obitelj i prijatelji



TUŽNO SJEĆANJE

MARIJA GAVRAN
(27.IX.1937. – 11.XII.2006.)

Navršila se godina tužnih dana otkako nisi s nama. Uvijek ćeš biti u našim srcima.

Počivala u miru Božjem!

Tvoji najmiliji: suprug Božo, djeca Bono, Andrija, Tomo, Velimir, Jadranka, Elena, Magdalena, nevjesta, zetovi i unučad



TUŽNO SJEĆANJE

na naše drage roditelje

VITOMIRA ZLOVIĆA
(27.XI.2001. – 27.XI.2007.)

BOŽICU ZLOVIĆ
(14.I.2003. – 14.I.2008.)

Počivali u miru Božjem!

Vaša djeca



TUŽNO SJEĆANJE

ANTONIJA I ALBERTO PAVLIĆ

Dragi naši roditelji, s ljubavlju i poštovanjem čuvat ćemo uspomenu na vas.

Zahvalna djeca: Alfonzo, Zdenka, Zoran i Goran s obiteljima



IN MEMORIAM

Dana 12. prosinca navršilo se 17 godina otkako nije s nama naš dragi

MIRO ILIĆ pok. Jerka
(26.IX.1956. – 12.XII.1990.)

Dragi sine, sjećanje na tebe i tvoj osmijeh trajno će ostati u nama jer voljeni nikad ne umiru.

Počivaj u miru Božjem!

Tvoja mama Filomena i braća Ljubo i Boro



TUŽNO SJEĆANJE

Dana 19. prosinca navršavaju se dva mjeseca od smrti naše drage

MAGDALENE GRUBEŠIĆ Ante
(11.V.1972. – 19.X.2007.)

U tišini vječnog doma neka te prati naša beskrajna ljubav. Vječno ćeš živjeti u našim srcima.

Počivaj u miru Božjem!

Tvoji: tetka Antonija, rođaci Pero, Boro, Nenad, Predrag, Agneza, Dragana, Kristijan



TUŽNO SJEĆANJE

Dana 25. prosinca 2007. navršit će se 30 godina od smrti našeg oca

AUGUSTA PEJČINOVIĆA

Dana 15. srpnja ove godine navršilo se 28 godina od smrti naše majke

KATARINE PEJČINOVIĆ
rođ. Idžaković

Dragi naši roditelji!

S ljubavlju i poštovanjem čuvamo uspomenu na vas. Vaša dobrota koju ste nam nesebično davali vodi nas kroz život i daje nam snagu.

Počivali u miru Božjem.

Vaša djeca: Janja, Marko i Ljubica



TUŽNO SJEĆANJE
(19.XII.2002. – 19.XII.2007.)

Dana 19. prosinca navršava se pet godina otkako nas je napustio naš dragi

NEVEN JOSIPOVIĆ

Vrijeme prolazi, ali zaborav ne postoji.

Počivaj u miru Božjem!

Tvoji najmiliji



TUŽNO SJEĆANJE
(1.I.1998. – 1.I.2008.)

Dana 1. siječnja 2008. navršit će se 10 godina od smrti moga dragog supruga

STJEPANA TURBIĆA

Po dobroti te pamtim, s ponosom spominjem i u srcu zauvijek čuvam.

Počivaj u miru Božjem!

Supruga Rozalija



Doček Nove 1988. u hotelu "Ponikve"

NOVOGODIŠNJI ŠTIMUNG

Piše Željko Franjkić

Od pedesetih do devedesetih godina prošlog stoljeća Vareš je bio grad društvenog i ekonomskog napretka, koji ga je svrstavao među najrazvijenije gradove bivše zemlje. A ondje gdje je bilo posla i novca, bilo je i zadovoljstva, veselja i sreće. I to u ogromnim količinama. To zadovoljstvo manifestiralo se na razne načine: uspješnim radom vareških poduzeća, velikim uspjesima naših sportaša na regionalnim, republičkim, saveznim, europskim i svjetskim razinama, velikim uspjesima kulturno-umjetničkih društava i velikim uspjesima organizacija i zajednica što su izgradile komunalni i društveni sustav koji je postao primjerom i za mnogo veće gradove. Tome treba dodati ogromno povijesno, kulturno, vjersko, radničko i društveno naslijeđe, koje je na najbolji način utkano u svakog Varešanina i koje se iskazivalo na svakom koraku i u svakom trenutku gdje god su Varešani radili i djelovali. Svojim smo bogatstvom oplemenjivali druge. S ponosom i zadovoljstvom. Zbog svega toga Vareš je bio i *čaršija* i grad istovremeno. I to najbolja *čaršija* u regiji i šire. Svakako, zahvaljujući i svojim žiteljima, jer i grad i *čaršiju* – čine ljudi.

A ti ljudi, sretni, ponosni i zadovoljni u svakom trenutku i u svakom kutku svoga grada, druženjem i zajedništvom pokazivali su lijep i nadasve uljudan način življenja.

Između ostalog, kućna sijela, bifei i kavane, izletišta, društveni domovi i dr. bila su mjesta na kojima su, u pravilu, srdačni i neob-

vezni razgovori prelazili u lijepo pjevanje lijepih pjesama, koje su Varešani i te kako znali otpjevati. Hoćeš narodnu – može, hoćeš sevdalinku – može, hoćeš starogradsku – može, hoćeš zabavnu – može, hoćeš bilo koju – može!

Da bi se Varešani okupili i sijelili do ranih jutarnjih sati, nije trebao poseban razlog. Bilo je dovoljno naći prostoriju, glazbu, *ica* i pića, i eto sijela. Nijedan grad u regiji, pa ni Sarajevo, nije imao toliko sijela koliko ih je imao Vareš. Doček Nove godine, Dan žena, dan vozača, dan konobara, lovačko i ribarsko sijelo, sijela sportskih organizacija i KUD-ova, sijela u povodu dana radnih organizacija i poduzeća, susreti generacija, studentske večeri, večeri starogradske pjesama... Barem jedno sijelo mješovito. Ponekad i više.

Tako je bilo i s igrankama. E, na te igranke dolazila je cijela regija. Samo je Vareš imao igranke i subotom i nedjeljom. Igranke u ljetnim baštama Radničkog doma i DIT-a, u Radničkom domu i u "Partizanu". To su bila kulturna mje-

sta gdje se plesalo, igralo, zavodilo, voljelo, pa pod ruku s time ponekad i patilo.

Ipak, bez konkurencije najljepša i najveselija, veličanstvena okupljanja bili su novogodišnji dočeci. Bile su to, s pravom nazvane, najluđe noći. Svatko je želio biti sudionikom trenutka kada se napušta stara i dočekuje nova godina, od koje se uvijek očekivalo mnogo toga lijepog. Isto tako, svi su željeli od srca zaželjeti sreću drugima, a istodobno primiti iskrene čestitke i uzvratne želje.

Kao dijete znao sam da su ti dočeci nešto posebno, jer su se moji roditelji za te prigode posebno pripremali. Kupovala su se odijela, haljine, karte, jelo i piće. Dolazila je rodbina koja je skupa s njima išla na doček u "Dvicu" ili u "Partizan".

Kasnije, kao dječak, motao sam se po "Partizanu" i pratio kako su se radile dekoracije za te posebne večeri. Bili smo posebno važni, ja ili netko od mojih vršnjaka, u trenucima kad bi nam netko od dekoratera rekao da nešto pomognemo.

Dok nisam ušao u društvo odraslih, nove godine dočekivao sam u kinu "Kasina". Jedan film do ponoći, čestitka Danice i Petka, još jedan film – i kući.

S punoljetnošću, moja raja i ja, postajemo sudionicima tih najluđih noći. Najviše novih godina dočekali smo u "Partizanu", ali smo se po nekoliko puta radovali i u hotelu "Ponikve", u Radničkom domu i u restoranu "Centar".

Pomama za kartama, koje su se prodavale već 1. prosinca, prepune dvorane, puno pjesme, plesa i odigranih kola, puni stolovi, tombola, rulet-ples, ponoćni ples, razdragani i veseli ljudi... – samo su neke od zajedničkih karakteristika svih vareških dočeka. Normalno, svako je društvo u zajedničko slavlje unosilo svoj štih, pa su uvijek bila interesantna natjecanja u tome tko će imati bolji kartonski "modni detalj" na glavi. Mogu se pohvaliti da je moja klapa uvijek imala najbolja rješenja. Pravili smo cilindre i polucilindre – crvene i plave, šešire, fesove, kineske šešire, francuske vojne kape, fiške. Čuda smo pravili. I kod drugih je bilo interesantnih detalja, što je sve doprinosilo šarolikosti i bajkovitosti tih večeri.

Okupljanja su počinjala oko osam navečer, a razilaženja u sitnim jutarnjim satima, sa zvonima vareških crkava i kukurikanjem pijetlova.

Pjevalo se, plesalo, igralo, pilo i jelo. "Ponoćni ples..." – najavili bi glazbenici i onda je sve na nogama. Svatko sa svojim najdražim. "Deset, devet, osam, sedam, šest, pet, četiri, tri, dva jedan, nulaaa... Sretna Nova godina!" Počinje ludilo i ne prestaje nekoliko narednih dana. "Sretna Nova", "sretno", "sve najbolje", "...i neka ti se ispune sve želje", i tako dugi niz iskrenih želja i čestitki. Iz srca. Što čovjek želi sebi, želi i drugima.

Ostatak večeri se provodio na nogama, tko je mogao... Te noći su bile zaista posebne. Svi u jednom kolu, svi u jednom zagrljaju, svi u jednoj pjesmi, svi s istim željama i nadanjima. Bila su to vremena kada je Vareš bio veseo i ponosan grad.

B



**KNJIŽARA
TERZIĆ**

VAREŠ, Put mira 4
mob. 061 791 133

- ♦ školski pribor
- ♦ uredski materijal
- ♦ blokovska roba
- ♦ darovni program



**CVJEČARNA
PALMA**
VAREŠ

vl. Snježana Tomić tel. 032/ 843-465
843-321
mob. 061/ 793-032



PRIJEVOZ U ZEMLJI I INOZEMSTVU

svježe cvijeće • buketi • vjenčani buketi • aranžmani
lončanice • vijenci • pogrebna oprema i usluge



ZIMSKÉ ČARKE

Piše Dunja Šego

ODBITI OD PLAĆE

Cesta, snijeg, mimoilaženje. Vareške zimske gadosti – tako je to jedanput opisano i fino dokumentirano u našoj rubrici *Klarin fotozapis*. Neće ti ljudi što upravljaju sa strojevima za čišćenje snijega dovoljno u stranu i možeš im molbe prstom u snijegu pisati, sve ti je to uzalud. Oni prođu zadanom dionicom, vrte se i jednostavno izvijeste poslovođu: pročišćeno je. Ovo je tebi pročišćeno – dreknuo bi nekoć šef na njega – jesu li ti šake otpale?! I za *šihitaricu*, pa odbije od plaće. Tako se naredni put počne širiti prtinu sve u šesnaest, pa cesta dođe šira nego kad je kopno. Al' se nekad dobro grnulo...

Problem je valjda što se danas raspisuju ti tenderi, ne zbog samih tendera već zbog onih koji se prijavljuju i dobivaju posao na njima. Daš najpovoljniju ponudu i ugrabiš posao; tko uopće provjerava imaš li reference!? Kad se ovu priču začini konkretnim podatkom da je posao zimskog održavanja vareških cesta povjeren poduzećima iz drugih općina – od kojih nam neke nisu čak ni susjedne – onda od toga ispadne neka čudna kaša jer vareške ceste i vareški snjegovi nisu "lako uzeta para", kako netko misli.

Priča postaje potpuna kad se na sve ovo dodaju vozači među kojima ima svakakvih *flegmana*, ali nisam znala da su nam i vozačice postale beskompromisne. Uvijek se veli žene su pažljivije i obazrivije kad se nađu za upravljačem, međutim nedavno se na Selištu dogodila jedna situacija koja to demantira. Susrele se dvije dame, nisu se mogle mimičiti, nijednoj nije padalo na pamet ubaciti u *rikverc*, i fino čekale policiju da razmrsi slučaj. Oni što pristigloše iza njih mogli su besplatno pogledati predstavu što sve ima reći žena ženi.



BOŽIĆNA PRIČA

Jednog jutra u prosincu grad Vareš osvanuo oblijepljen plakatima, kojima Djed Božićnjak poziva Varešane da se do konca godine suglase oko triju stvari koje su po njima najpreče i zatim bi ih on pokušao ispuniti. Građani se zbog nenadane blagdanske ponude počеше gledati u čudu, a svakome se u glavi stalo rojiti mnoštvo želja, nemoguće se zaustaviti na tri. Međutim, Djed Božićnjak je jasno naznačio: općinsko će poglavarstvo raspisati javni natječaj na koji se može prijaviti svatko ali samo s jednom željom, a zatim će biti formirano povjerenstvo sa zadatkom da načini konačni odabir triju najboljih želja.

Nije bilo druge nego zatvori se u kuću, pokušaj se koncentrirati i smišljaj, smišljaj... Na koncu, po zatvaranju natječaja, jedna prostorija u Općini koja je bila određena samo za prihvatač bila je toliko nakrcana masom kuverti s upakiranim željama da je prvi čovjek povjerenstva, kad je svečano otvorio vrata, bio oboren na tlo. I počelo je pregledavanje, pa koje se tri želje pojave najviše puta, bit će izabrane u pravom demokratskom duhu.

Blagi Bože, kakvih sve tu želja nije bilo... Od onih životno važnih: da se vrata svi izbjegli, da se asfaltiraju sve ceste, da se ide na liječenje u Sarajevo, da se razvija turizam, da drva makar duplo pojeftine..., do onih bizarnih: da se izgradi tobogan s Peruna do jezera u Smreci, da već izrezanu visoku peć zaštititi Unesco, da Vareš dobije tri nacionalno odijeljene glavne ulice, da nam se omogući da pakiramo svjež zrak za domaćinstva i prodajemo ga u drugim gradovima kad ih pritisne magla, da se odobri jamsko iskopavanje na lokalitetu grada Bobovca u cilju potrage za kraljevskim blagom koje bi se iskoristilo za obnovu Vareša...

Povjerenstvo je shvatilo pred koliko se delikatnim zadatkom našlo. Bilo je, doduše, i nevažjećih pisama jer neki jednostavno nisu mogli odoljeti a da sami ne sastave popis od tri želje, a bilo je i takvih koji su napisali po tri stranice želja. Iza zatvorenih vrata vijećalo se sa čime se pojaviti Djedu Božićnjaku na oči, jer se dan njegova dolaska neumitno bližio. Bilo je puno želja s izjednačenim rezultatom, a svaka preča od preče. Muko moja! Gradu koji je gol i bos, tri su želje ništa.

A onda se, poput providenja, pred sam kraj pregledavanja, pojavilo pismo u kome je bila satkana sva mudrost. Ono što su članovi povjerenstva unutra pročitali toliko im se dopalo da su jednoglasno odlučili kako će ozarenih lica, u prisutnosti lokalnih medija, izaći pred Djeda Božićnjaka i kazati mu da je ovom gradu dovoljno ispuniti samo jednu želju.

Kad je to čuo, Djed Božićnjak se znakovito nakašljao, jer nije u redu da ljudi koji su u ovakvoj situaciji prekravaju njegove zamisli i najbolje namjere kakve je imao. Na ulicama u tom trenutku nije bilo nikoga. Oni koji nisu mogli stati u veliku općinsku dvoranu vratili su se kući kako bi slušali prijenos uručivanja želja preko Radio "Bobovca". Vladala je napetost, a onda su svi ostali zapanjeni ovakvom odlukom općinskog povjerenstva. Neki padoše u nesvijest, Hitna je imala posla. Pa, zar ljudi u nas više ni za što nisu sposobni?! Čemu smo svi sricali tolike želje i bacali novac na kuverte!? Užas, ovo ti je najbolje da se iseliš!

Predsjedatelj povjerenstva konačno otkri tajnu. Pa, poštovani Djede, mi smo te odlučili zamoliti, ako ikako možeš, sredi nam da Vareš postane kanton. Tako glasi naša želja...

Eto, dragi moji, u čudnom nedostatku inspirativnih likova i pojava, odlučila sam vam za blag dane pokloniti ovu priču. A ako dopustite da na koncu i ja imam pravo na jednu želju, rekla bih: kamo sreće da je svaka sličnost ove priče i stvarnog stanja u Varešu slučajna...



									BOBOVAČKI TOPONIMI (8)	NAKNADA ZA NOTARO- VE USLUGE	VIJETNAMCI IZ ANAMA, ANAMCI	PROSLAV- LJENI GOLGETER VATRENIH
									IZNAD, PONAD			
									ON I ...			
									U TO VRIJEME, TADA			
									NA OVU STRANU, OVAMO			
									STRIP-DE- TEKTIV KIRBY			
									"STRANICA"			
Autor: ALDEBARAN	POVUĆI NAGLIM POKRETOM	RIJETKOST (lat.)	UOČITI, OPAZITI	LJJEVCI (reg.)	PERZI- JANAC	ZAVRŠITI TKANJE	NIKAL	ŽITELJ ZELENOG OTOKA	SRP. KNJI- ŽEVNIK, DANILO CARINIK			
RJEČICA NA SLICI	▶										KISIK UPALA OČNE ŠA- RENICE	
PODNIJETI VOJNIČKI PRIJAVAK												OTMJENO PONAŠANJE (franc.)
MALENA ZRAKA, ZRAČICA							DUGOREPA PAPIGA					
PANONSKA ILI TURANSKA...							KNJIŽEV- NIK KOSMAČ ITALIJA					
PROBIJATI PUT: KRČITI								SASTAVNI VEZNIK, NI SELEN				
OTPONCI, OKIDAČI (turb.)							DRAGULJ PLAVE BOJE "TEMPO"					
IČI PO ZAGORSKI					BOBOVAC	PROSTRANI BALKON						

RJEŠENJE SKANDINAVKE, vodoravno: nad, ona, tad, amo, rip, str, kiš, trstionica, o, raportirati, zračak, arara, nizina, ciril, utirati, niti, tečici, safir, tili, terasa.



LIST VAREŠKIH HRVATA

Rješenjem Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i športa Federacije BiH, broj 08-651-311-4/98, list "Bobovac" upisan je u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 817, a mišljenjem istog ministarstva oslobođen je plaćanja poreza na promet proizvoda

osnivač i izdavač: HKD "Napredak", Podružnica Vareš ♦ za izdavača: Željko Franjić ♦ adresa uredništva: 71330 Vareš, Stojkovići bb, tel.: +387(0)32/ 849 050, fax: +387(0)32/ 849 051 ♦ internetska adresa: <http://www.vares.pp.se> ♦ e-mail: listbobovac@hotmail.com ♦ žiroračun u KM: 199-047-00042902-61 kod ABS banke d.d. Sarajevo, s naznakom: za list "Bobovac" ♦ naklada: 1000 primjeraka ♦ izlazi jedanput mjesečno ♦ glavni i odgovorni urednik: Mladenko Marijanović ♦ uredništvo: Zlatko Filipović, Željko Ivanković, Čedomir Jelić, Alen Kristić, Dubravko Tokmačić i Mijo Vidović ♦ računalna priprema: "Art company" d.o.o. Kiseljak ♦ tisak: "Yoker" Busovača



Čestit i blagoslovljen
Božić, te puno zdravlja,
sreće i uspjeha u
2008. godini želi Vam

VRHOVINA d.o.o.

Vareš, PRŽIČI
vl. Dubravko Grabovac
tel. 032/ 885 323
mob. 061/ 264 424

ŠIMIĆ

D.O.O. VAREŠ

vl. Nikola Šimić

PROM

tel./fax 032/ 843 139
mob. 061/ 787 834

FRIZERSKI SALON **TREND** - USLUGE PRIJEVOZA ROBE I PUTNIKA - TRGOVINA MJEŠOVITOM ROBOM

Čestit Vam Božić i
obišje Božjeg blagoslova
u nastupajućoj
2008. godini!



Čestit Božić i sretnu
2008. godinu želi Vam

OPĆA ZADRUGA

ZARUDJE

VAREŠ tel./fax: 032/ 841-001
e-mail: zadrugazarudje@yahoo.com

P.T.D.



direktor Mladen Marošević
tel./fax: 032/ 843 140

D.O.O. VAREŠ

e-mail: mpmpekara@yahoo.com



Svim našim kupcima i
poslovnim prijateljima
želimo čestit Božić i
sve najljepše u
novoj 2008. godini!

Sretan Božić i Novu godinu
svojim kupcima, poslovnim
suradnicima i prijateljima želi



prodaja
autodijelova



ODDA d.o.o. Vareš, Zvijezda br. 17

vl. August Jozeljić

tel. 032/ 843 464, mob. 061/ 189 878, 061/ 794 780



Čestit Božić i sretnu
2008. godinu želi Vam

Kovačka
radnja **JOZELJIĆ**
OČEUJA-Vareš



IZRADA SVIH VRSTA
KOVAČKIH PROIZVODA

Tel: 032 / 840 820
Tel: 032 / 840 818
Mob: 061 / 186 785



Peke Potkovice
Motike Sjekire

Čestit Vam i blagoslovljen Božić uz obišje zdravlja,
sreće i uspjeha u novoj 2008. godini!



PROFITEX VAREŠ
MODNA METRAŽA I KONFEKCIJA

VAREŠ, Zvijezda 25
tel. 032/ 843-094, 843-301
mob. 061/ 134 212



